

.....

SPRÁVA O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2021

ZELENÉ HOSPODÁRSTVO

SMEROM K OBEHOVÉMU HOSPODÁRSTVU

KLÚČOVÉ OTÁZKY A KLÚČOVÉ ZISTENIA

Aký je vývoj v produktivite zdrojov?

Produktivita zdrojov v hospodárstve SR v roku 2020 dosiahla hodnotu 1,32 eur/kg. Oproti roku 2005 sa zvýšila o 78,4 %, ale aj napriek tomuto rastu SR výrazne zaostáva za priemernou produktivitou zdrojov v EÚ.

Dochádza k znižovaniu produkcie odpadov?

Z dlhodobšieho hľadiska (porovnanie rokov 2005 – 2021) došlo k nárastu množstva vyprodukovaných odpadov. V roku 2021 bol oproti roku 2020 zaznamenaný mierny pokles ich množstva o 1 %.

Pokračoval trend dlhodobého i medziročného nárastu množstva komunálnych odpadov (KO). V roku 2021 vzniklo v SR 509 kg KO na obyvateľa - SR tak v produkcii KO na obyvateľa postupne dobieha priemer krajín EÚ. Množstvo vyprodukovaného zmesového odpadu však medziročne kleslo o 4,8 %.

Klesá podiel odpadov zneškodňovaných skládkovaním?

Podiel skládkovania KO medziročne klesol, stále však zostáva na pomerne vysokej úrovni – 40,1 % KO bolo v roku 2021 zneškodnených skládkovaním. V prípade odpadov ako celku (komunálny odpad, ostatný odpad, nebezpečný odpad) bola v roku 2021 miera ich skládkovania 20,3 %, kým v roku 2020 to bolo 23,5 %.

Plní SR ciele vyplývajúce z predpisov EÚ, resp. národné ciele?

Aj v roku 2021 pokračoval nárast miery recyklácie komunálnych odpadov - v roku 2021 dosiahla 50,1 %. Pre nasledujúce roky sú stanovené ciele na zvýšenie prípravy na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu do roku 2025 najmenej na 55 %, do roku 2030 najmenej na 60 % a do roku 2035 najmenej na 65 %. Cieľ zvýšiť mieru recyklácie komunálneho odpadu, vrátane jeho prípravy na opätovné použitie na 60 % do roku 2030 je stanovený aj v Envirostratégii 2030. Rov-

nako v prípade KO ukladaného na skládku bolo medziročne zaznamenané zlepšenie - medziročný pokles skládkovania o 4,4 percentuálneho bodu. Cieľ, ktorým je do roku 2035 znížiť mieru skládkovania komunálneho odpadu na menej ako 10 % je však stále pomerne vzdialený. V prípade národného cieľa stanoveného v Envirostratégii 2030 je však v tejto oblasti stanovený cieľ 25 %. Medziročne bol zaznamenaný nárast miery triedeného zberu komunálnych odpadov (z 34,8 % v roku 2020 na 38,7 % v roku 2021). Ciele do roku 2025 - zvýšiť mieru triedeného zberu komunálneho odpadu na 60 % a mieru prípravy na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu na 55 % stanovené v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 sa zatiaľ nedari plniť.

V roku 2021 bolo z domácností zozbieraných 9,04 kg odpadov z elektrických a elektronických zariadení na obyvateľa. SR splnila v roku 2021 cieľ zberu elektroodpadov a rovnako v roku 2021 splnila limity miery zhodnocovania a miery recyklácie jednotlivých kategórií elektroodpadov.

V prípade opätovného použitia častí starých vozidiel a recyklácie starých vozidiel dosiahla SR podiel 95,38 % a splnila tak predpísaný limit. Miera opätovného použitia a zhodnocovania starých vozidiel dosiahla v roku 2021 úroveň 97,09 %.

Medziročný pokles o necelé 1 % bol zaznamenaný v produkcii odpadov z obalov. S výnimkou kovov medziročne vzrástla miera recyklácie u všetkých sledovaných materiálov a minimálne stanovené ciele recyklácie pre jednotlivé materiály do roku 2025 sú plnené už v súčasnosti.

V roku 2021 bolo vyzbieraných 953,5 ton použitých prenosných batérií a akumulátorov, čo predstavuje zberový podiel 47,3 %. SR tak splnila limit stanovený príslušnou smernicou ES.

MATERIÁLOVÁ NÁROČNOSŤ HOSPODÁRSTVA

Materiálové toky

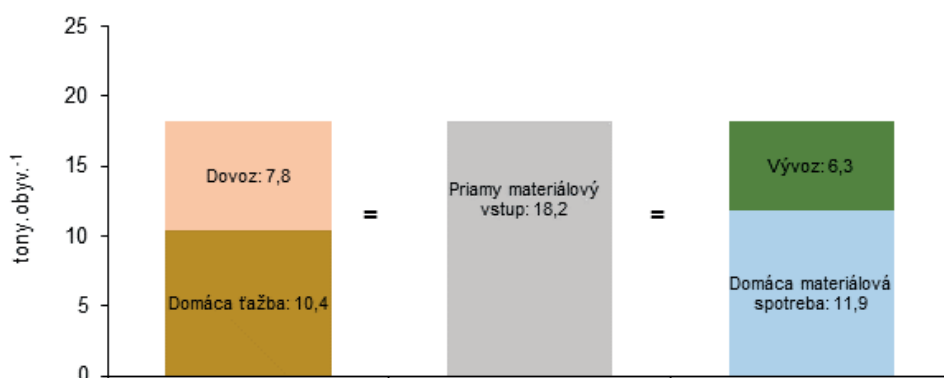
Účet materiálových tokov kvantifikuje celkové nároky ekonomického systému na materiály. V rámci tohto účtu sa sleduje výmena materiálových tokov medzi národným hospodárstvom a životným prostredím – ťažba materiálov na vstupnej strane a odpadové toky, emisie na výstupnej strane a tokov medzi národným hospodárstvom a inými hospodárstvami – zahraničný obchod (dovoz a vývoz).

Domáca ťažba (nerastné suroviny a biomasa) plus dovoz predstavujú **priamy materiálový vstup** do hospodárstva. Celkové množstvo materiálov priamo použitých v rámci národného hospodárstva sleduje **domáca materiálová**

spotreba, ktorá sa vypočíta ako priamy materiálový vstup mínus vývoz.

Pre SR predstavovala v roku 2020 domáca ťažba 10,4 tony na obyvateľa, pričom priemerná hodnota v rámci EÚ bola 11,8 tony na obyvateľa. Dovoz tovarov predstavoval 7,8 tony na obyvateľa. Priamy materiálový vstup (DMI) bol teda v SR v roku 2020 18,2 tony na obyvateľa (priemerná hodnota v rámci štátov EÚ bola 15,2 tony na obyvateľa). Domáca materiálová spotreba (DMC) predstavovala 11,9 tony na obyvateľa (priemerná hodnota v rámci štátov EÚ bola 13,6 tony na obyvateľa).

Graf 100 | Množstvo dostupných materiálov a ich využitie (2020)

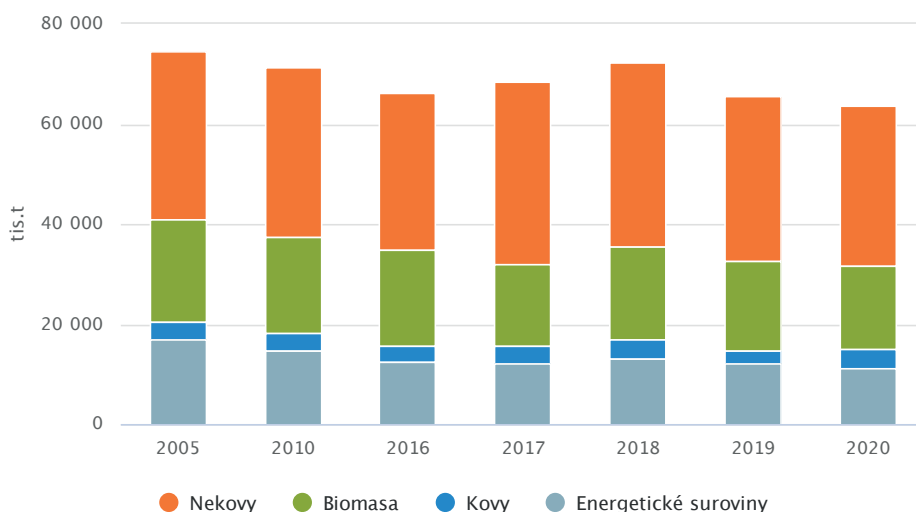

Zdroj: Eurostat

DMC v SR dosiahla v roku 2020 hodnotu 64 775 tis. t a z najväčšej časti (51,2 %) ju tvorili nekovové nerastné suroviny, nasledovala biomasa s 27,2 %, energetické suroviny (16,7 %)

a kovové nerasty (4,9 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesla o 3,3 % a oproti roku 2005 poklesla o cca 14 %.

Graf 101 | Vývoj domácej materiálovej spotreby podľa skupín materiálov

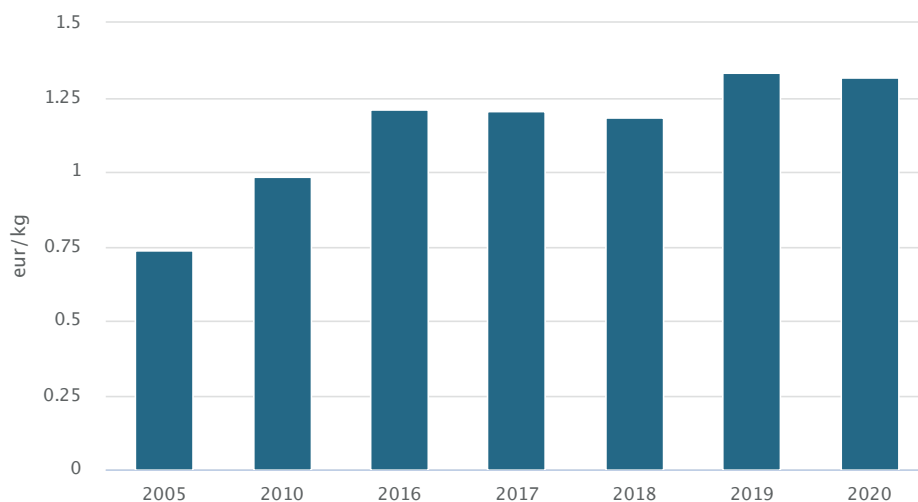
Zdroj: Eurostat

Produktivita zdrojov

V roku 2020 predstavovala produktivita zdrojov (HDP/DMC) v hospodárstve SR 1,32 eur/kg. Oproti roku 2005, keď jej hodnota bola 0,74 eur/kg sa zvýšila o 78,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenala pokles o 1 %.

Napriek dlhodobému rastu SR výrazne zaostáva za priemernou produktivitou zdrojov v krajinách EÚ, ktorá v roku 2020 dosiahla hodnotu 2,1 eur/kg.

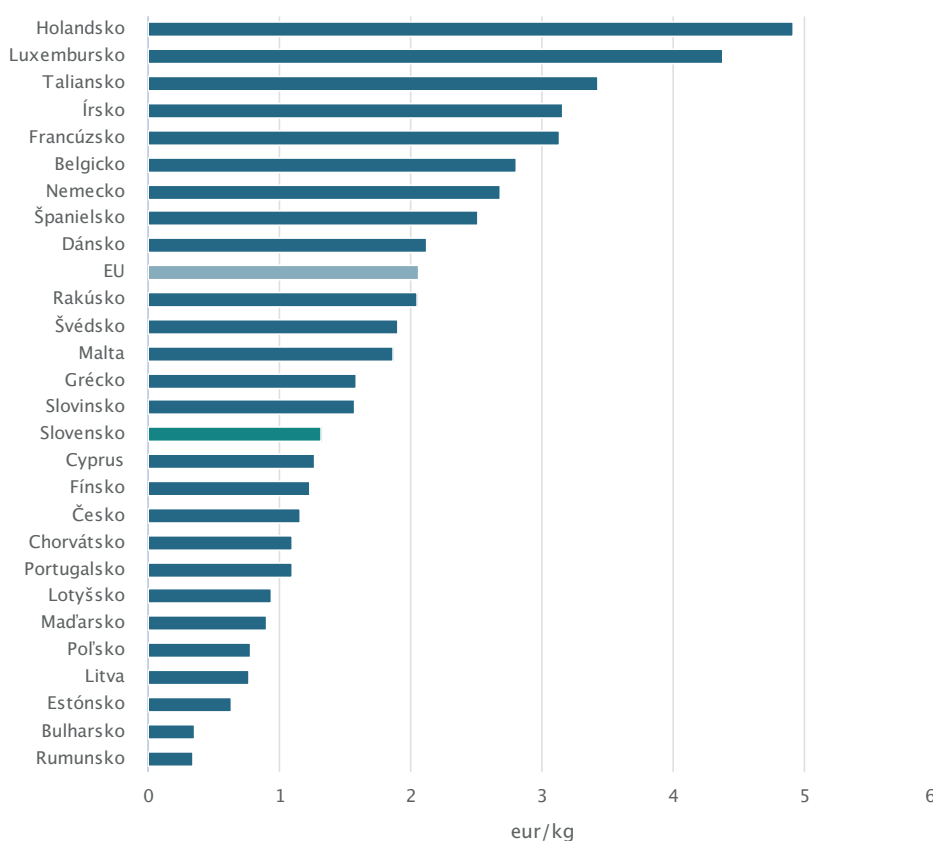
Graf 102 | Vývoj produktivity zdrojov

Poznámka: Produktivita zdrojov (meraná ako HDP s.c. 2015 k DMC)

Zdroj: Eurostat

Graf 103 | Medzinárodné porovnanie produktivity zdrojov (2020)

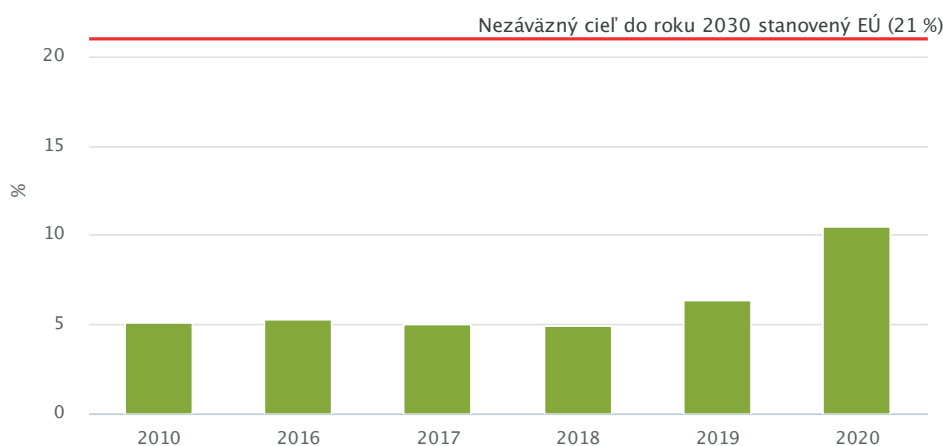
Zdroj: Eurostat

Obehové materiály

To, či sa recyklovaný materiál vracia naspäť do hospodárstva, vyhodnocuje indikátor Miera využívania obehových (recyklovaných) materiálov. Zjednodušene je možné povedať, že s narastajúcou mierou využívania obehových materiálov klesá potreba ťažby primárnych surovín, čím sa znižujú aj možné negatívne vplyvy ťažby na životné prostredie. V období rokov 2010 – 2019 sa miera využívania obehových (recyklovaných) materiálov zvýšila len mierne. Výraznejší

nárast bol zaznamenaný medzi rokmi 2019 – 2020, kedy sa miera využívania obehových (recyklovaných) materiálov zvýšila o 4,1 percentuálneho bodu. EÚ pre túto oblasť stanovila nezáväzný cieľ – v porovnaní s rokom 2020 zdvojnásobiť mieru využívania obehových materiálov do roku 2030. SR by tak mala dosiahnuť 21 % mieru využívania obehových materiálov.

Graf 104 | Vývoj miery využívania obehových materiálov

Poznámka: Údaje za roky 2017 a 2019 sú odhady Eurostatu.

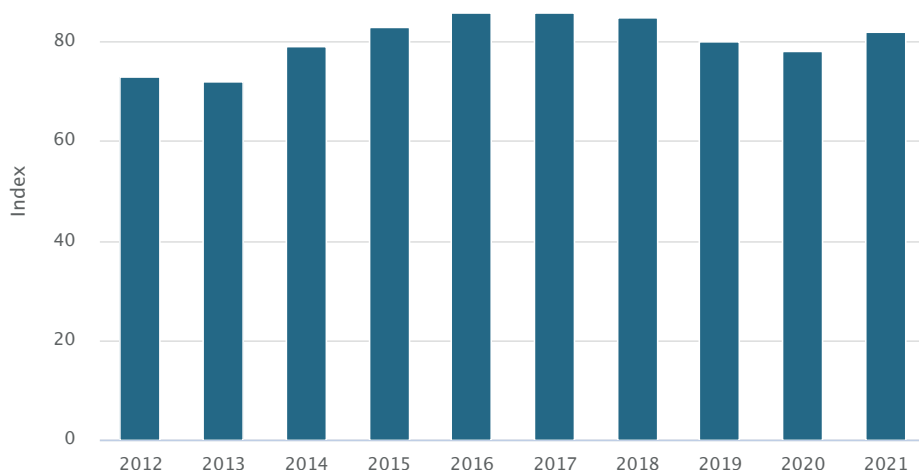
Zdroj: Eurostat

Ekologické inovácie

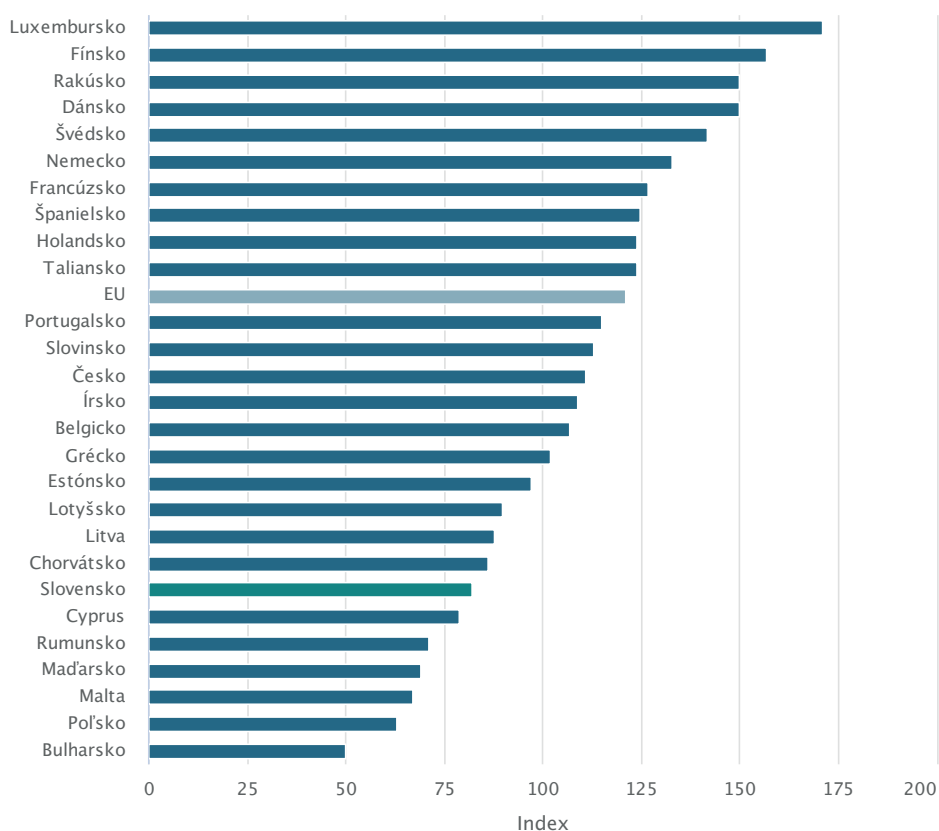
Ekoinovácie, či ekologické inovácie sú vyhodnocované prostredníctvom indikátora Eko-inovačný index. Hodnota indexu sa počíta ako priemer 16 čiastkových indikátorov, ktoré analyzujú progres v 5 oblastiach (eko-inovačné vstupy, eko-inovačné aktivity, eko-inovačné výstupy, výstupy

efektivity zdrojov, socioekonomické výstupy). SR sa v roku 2021 umiestnila až na 21. mieste z celkovo 27 miest. Z troch kategórií (eko-inovační lídri, priemerné krajiny, dobiehajúce krajiny) sa SR umiestnila v tretej, t.j. najnižšej kategórii.

Graf 105 | Vývoj indexu ekologických inovácií (eko-inovačný index)

Zdroj: Európska komisia

Graf 106 | Medzinárodné porovnanie - eko-inovačný index (2021)

Zdroj: Európska komisia

ODPADY

Vznik a nakladanie s odpadmi

Celkový vznik a nakladanie s odpadmi

Hlavným cieľom odpadového hospodárstva SR do roku 2025 je **odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním** najmä pre komunálne odpady. Aj naďalej je potrebné presadzovať dodržiavanie hierarchie odpadového hospodárstva s dôrazom na predchádzanie vzniku odpadu, prípravu na opätovné použitie a recykláciu. Presadzovanie predchádzania vzniku odpadu, spolu s opätovným použitím a prípravou na opätovné použitie aj prostredníctvom realizácie opatrení Programu predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 - 2025 sú neoddeliteľnou kľúčovou súčasťou dlhodobej snahy SR o znižovanie množstva vznikajúcich odpadov na území SR. Veľkou výzvou odpadového hospodárstva v SR je zastaviť nárast vzniku odpadov a hlavne znížiť vysoký podiel skládkovania odpadov.

V SR vzniklo v roku 2021 spolu **12 710 723 ton odpadov**. V porovnaní s rokom 2020 sa jedná o medziročný pokles celkového vzniku odpadov o 1 %. Medziročný pokles bol zaznamenaný pri ostatnom odpade. V prípade nebezpečného odpadu aj komunálneho odpadu bol zaznamenaný medziročný nárast. *Poznámka: Údaje za rok 2020 boli z dôvodu zmeny metodiky, ako aj z dôvodu spätnej revízie poskytnutých údajov revidované (nezhodujú sa s pôvodne publikovanými údajmi).*

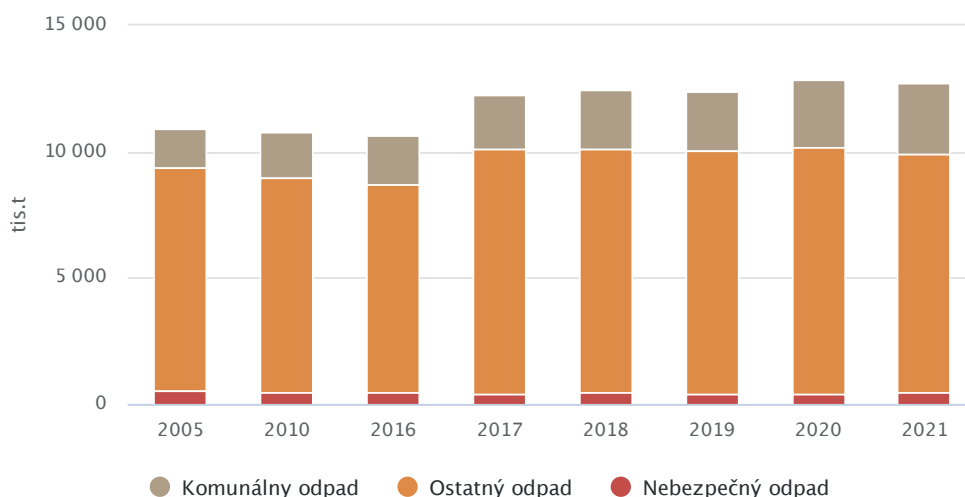
Tabuľka 045 | Bilancia vzniku odpadov (2021) (tis.t)

Kategória odpadu	Množstvo
Nebezpečný odpad (NO)	474
Ostatný odpad (O)	9 470
Komunálny odpad (KO)	2 767
Spolu	12 711

Poznámka: V KO sú zastúpené obe kategórie odpadu (O aj NO), jeho vyčlenenie je potrebné z dôvodu osobitného charakteru odpadu a režimu, ktorý sa na KO vzťahuje.

Zdroj: MŽP SR, SOH

Graf 107 | Vývoj vzniku odpadov

Poznámka: V KO sú zastúpené obe kategórie odpadu (O aj NO), jeho vyčlenenie je potrebné z dôvodu osobitného charakteru odpadu a režimu, ktorý sa na KO vzťahuje.

Zdroj: MŽP SR, SOH, ŠÚ SR

Najväčším producentom odpadov podľa klasifikácie ekonomických činností SK NACE je priemyselná výroba (hlavne ostatný odpad), ktorá sa na celkovej produkcii odpadov podieľa 32 %, za ňou nasleduje doprava a skladovanie s 14,8 %. Na treťom mieste je dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov s 12 % a na štvrtom mieste je stavebníctvo s 11,4 %. Aj z dlhodobého hľadiska je najväčším producentom odpadov priemyselná výroba a hoci jej podiel postupne klesá, medziročne došlo k nárastu produkcie odpadov v tomto sektore. Druhým najväčším producentom odpadov je z dlhodobého hľadiska stavebníctvo, ktoré má však kolísavý charakter (od 7 % v roku 2006 po 25 % v roku 2013).

V rámci sektora „priemyselná výroba“ vzniklo celkovo 3 179 510 ton odpadov, z čoho bolo 7,3 % nebezpečných odpadov. Najviac odpadov (takmer 34 %) v rámci tohto sek-

tora vzniklo v divízii Výroba a spracovanie kovov, nasledovala divízia Výroba papiera a papierových výrobkov s necelými 16 % a divízia Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov s necelými 11 %.

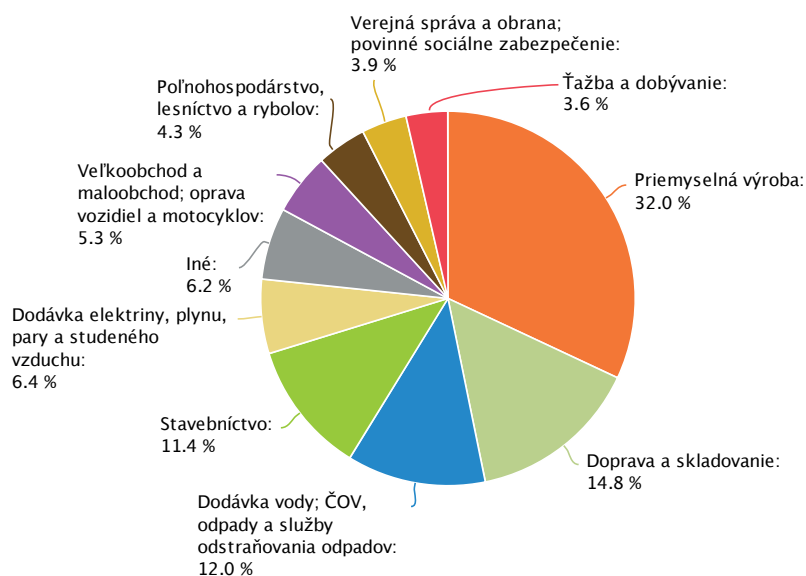
Medziročne došlo k výraznému nárastu produkcie odpadov v sektore „Doprava a skladovanie“. V roku 2021 tu vzniklo 1 474 159 ton odpadov, z čoho bolo len 2,4 % nebezpečných odpadov. Najviac odpadov (až 96 %) v rámci tohto sektora vzniklo v divízii Skladové a pomocné činnosti v doprave, z čoho absolútnu väčšinu predstavovala trieda Vedľajšie činnosti v pozemnej doprave.

Tretím najväčším producentom odpadov v roku 2021 bol sektor „dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov“. V rámci tohto sektora vzniklo 1 192 577 ton odpadov, z čoho bolo 6,8 %

nebezpečných odpadov. Väčšinu odpadov v rámci tohto sektora vyprodukovali dve divízie - Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov, recyklácia materiálov (56,4 %) a Zber, úprava a dodávka vody (39,7 %).

Na štvrtom mieste sa nachádza sektor „Stavebníctvo“, kde v roku 2021 vzniklo 1 138 301 ton odpadov, z čoho len 0,35 % boli nebezpečné odpady. Najviac odpadov (38,7 %) v rámci tohto sektora vzniklo v divízii Inžinierske stavby, nasledovala divízia Výstavba budov (35,1 %) a Špecializované stavebné práce s 26,2 %.

Graf 108 | Vznik odpadov podľa SK NACE (2021)

Zdroj: MŽP SR, SOH

Dominantnou činnosťou zhodnocovania je s 44,95 % podielom z celkového množstva vzniknutých odpadov materiálové zhodnotenie. Problémom aj naďalej zostáva vysoký podiel skládkovania odpadov - až 20,3 % z celkového množstva vzniknutých odpadov, ako aj pomerne výrazný podiel (26,23 %) odpadov v kategórii "iné nakladanie". Pod „iné nakladanie“, ktorého nárast je pozorovaný od roku 2016, patria v súčasnosti tieto činnosti: zhromažďovanie odpadov

(dočasné uloženie odpadov pred ďalším nakladaním s ním), odovzdanie odpadu na využitie v domácnosti, zber, prijatie/odovzdanie obchodníkovi, prijatie/odovzdanie sprostredkovateľovi, dočasné uloženie výkopovej zeminy, dočasné uloženie odpadu v prekládkovej stanici komunálneho odpadu. Negatívom takéhoto nakladania s odpadom je zhoršenie možnosti presnejšieho vyhodnotenia v spôsobe nakladania s odpadmi v danom hodnotenom roku.

Tabuľka 046 | Nakladanie s odpadmi vrátane KO (2021)

Spôsob nakladania	tony	%
Skládkovanie	2 580 477	20,3
Spálenie bez energetického využitia	18 239	0,14
Iné zneškodnenie	216 281	1,7
Spálenie s energetickým využitím	647 667	5,1
Materiálové zhodnotenie (recyklácia)	5 712 678	44,95
Iné zhodnotenie	200 938	1,58
Iné nakladanie	3 334 445	26,23
Spolu (po zaokrúhlení)	12 710 723	100

Zdroj: MŽP SR, SOH

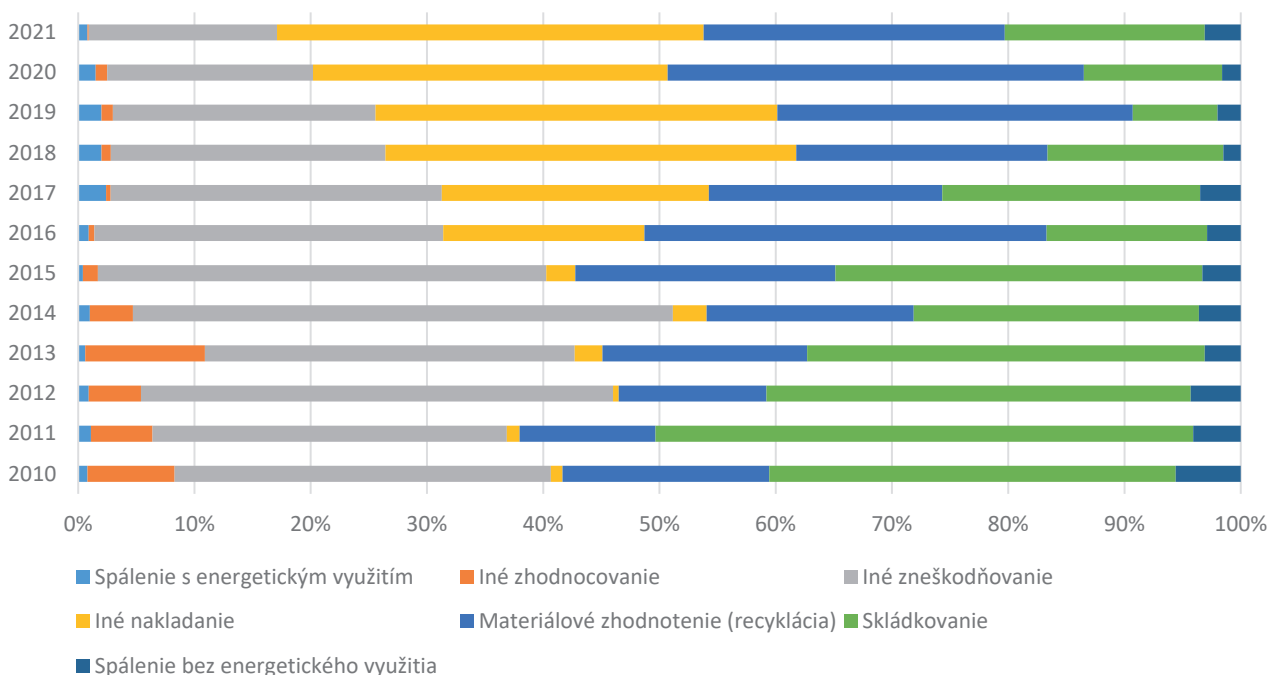
Nebezpečný odpad

V roku 2021 vzniklo v SR **490 699 ton** nebezpečných odpadov (vrátane NO, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu). V porovnaní s rokom 2020 (436 810 ton) to predstavuje nárast o 12,3 %. Produkcia nebezpečného odpadu od roku 2010 vzrástla o 5 %.

Z hľadiska nakladania s nebezpečnými odpadmi je **medziročne** (2020 - 2021) pozorovaný **nárast ich skládkovania** (z 11,9 % na 17,2 %). Medziročne je pozorovaný aj **pokles ich materiálového zhodnotenia** (recyklácie) - z 35,8 % v roku 2020 na 25,9 % v roku 2021. V období rokov 2010 - 2021 bolo materiálové zhodnocovanie (recyklácia) najčastejším spôso-

bom nakladania s nebezpečným odpadom v roku 2020, kedy toto nakladanie predstavovalo 35,8 %. V roku 2021 to bolo už len 25,9 %. Podiel skládkovania nebezpečných odpadov klesol v období rokov 2010 - 2021 z 35 % na 17,2 %. Od roku 2016 je zaznamenaný výrazný nárast činnosti vykazovaných ako „iné nakladanie“ - v roku 2021 tento spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi predstavoval takmer 37 %. Toto je pravdepodobne spôsobené zmenou legislatívy v roku 2016, kedy boli zavedené nové kódy nakladania s odpadmi, čo malo za následok zhoršenie výsledovateľnosti tokov odpadov.

Graf 109 | Nakladanie s nebezpečnými odpadmi v SR (%)

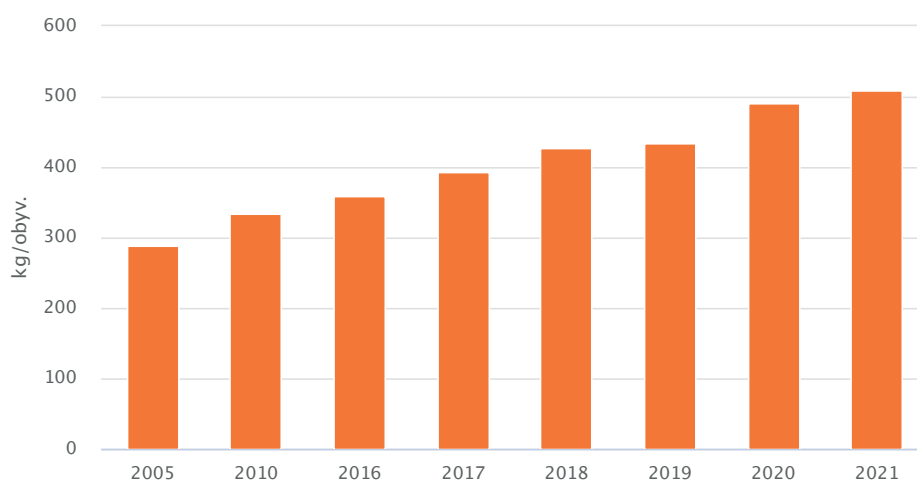

Zdroj: MŽP SR, SOH

Komunálny odpad

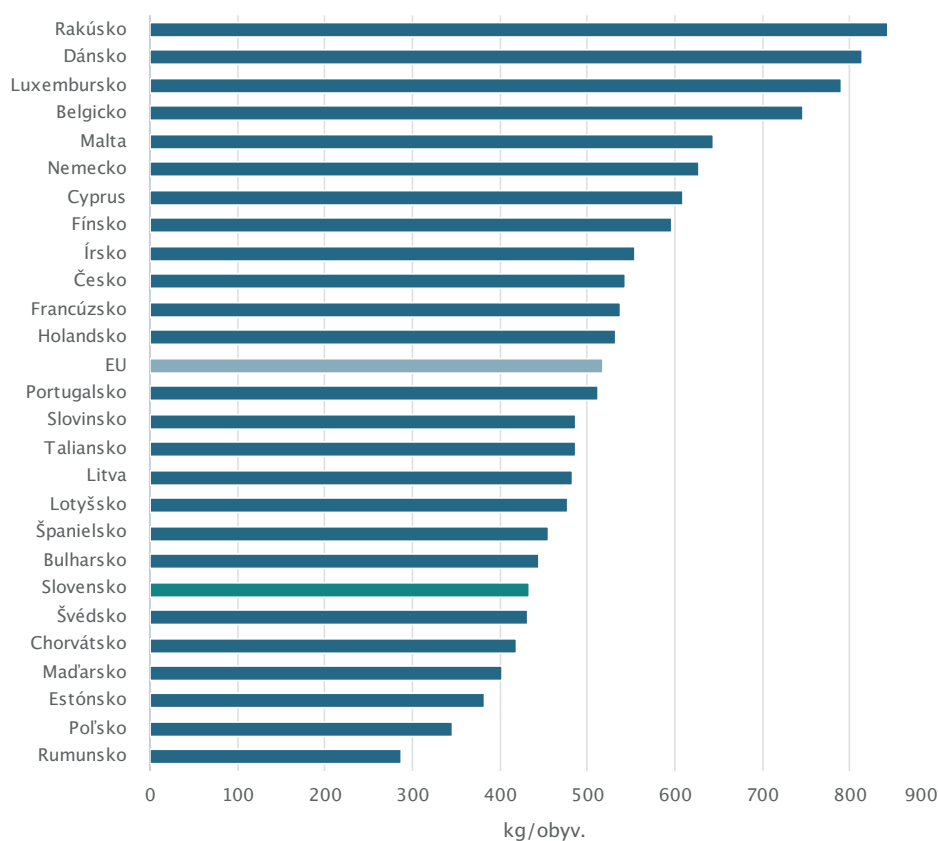
V roku 2021 vzniklo v SR **2 766 927 ton** komunálnych odpadov, čo predstavuje **509 kg KO na obyvateľa**. V porovnaní s rokom 2020 to predstavuje nárast o 17 kg KO na obyvateľa. Produkcia komunálneho odpadu od roku 2005 vzrástla o 77,6 %. Medziročne došlo k nárastu produkcie komunál-

neho odpadu o 3 %. Na druhej strane bol vďaka nárastu miery triedeného zberu komunálneho odpadu zaznamenaný pokles množstva zmesového odpadu - z 1 144 886 ton na 1 089 587 ton. Množstvo vyprodukovaného zmesového odpadu tak medziročne kleslo o 4,8 %.

Graf 110 | Vývoj v množstve komunálnych odpadov na obyvateľa

Poznámka: Od ref. roku 2020 zmena metodiky (pôvodný údaj za rok 2020 bol 446 kg KO na obyvateľa).
Zdroj: ŠÚ SR

Slovensko v produkcii KO na obyvateľa postupne dobieha priemer krajín EÚ (v roku 2020 podľa Eurostatu vzniklo v EÚ 517 kg KO na obyvateľa).

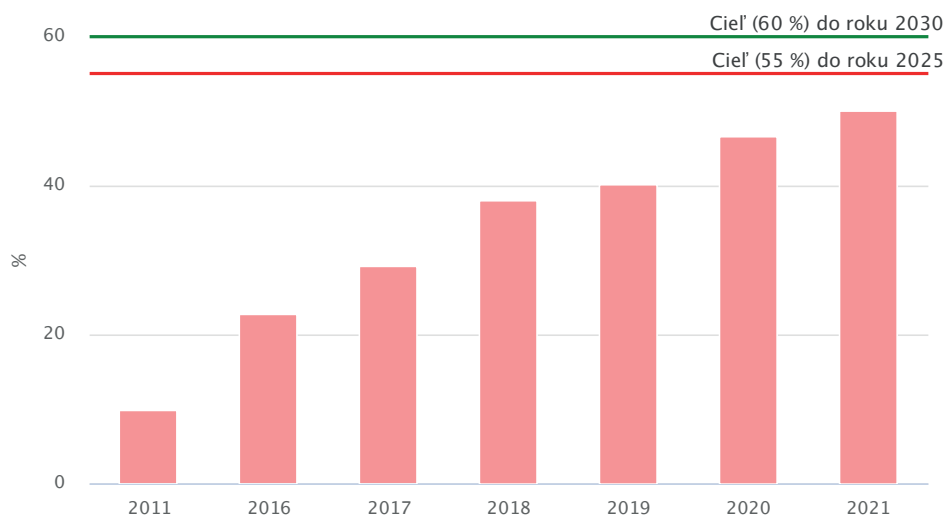
Graf 111 | Medzinárodné porovnanie vzniku komunálneho odpadu (2020)

Zdroj: Eurostat

Podiel skládkovaných komunálnych odpadov bol na celkovom nakladaní 40,1 %, čo predstavuje medziročný pokles o 4,4 percentuálneho bodu. Cieľom v oblasti komunálneho odpadu je **znižiť mieru jeho skládkovania na 10 % z celkového množstva komunálneho odpadu do roku 2035** (v Envirostratégii 2030 je v tejto oblasti stanovený cieľ 25 %).

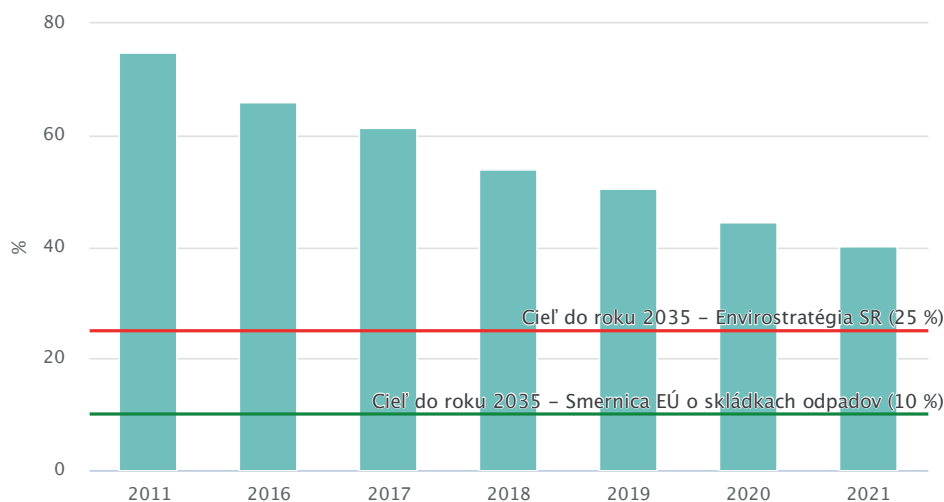
Recyklácia komunálnych odpadov dosiahla v roku 2021 úroveň 50,1 %. Pre nasledujúce roky sú stanovené ciele na **zvýšenie prípravy na opätovné použitie a recykláciu komunálneho odpadu do roku 2025 najmenej na 55 %**, do roku 2030 najmenej na 60 % a do roku 2035 najmenej na 65 %. Cieľ zvýšiť mieru recyklácie komunálneho odpadu, vrátane jeho prípravy na opätovné použitie na 60 % do roku 2030 je stanovený aj v Envirostratégii 2030.

Graf 112 | Vývoj miery recyklácie komunálneho odpadu

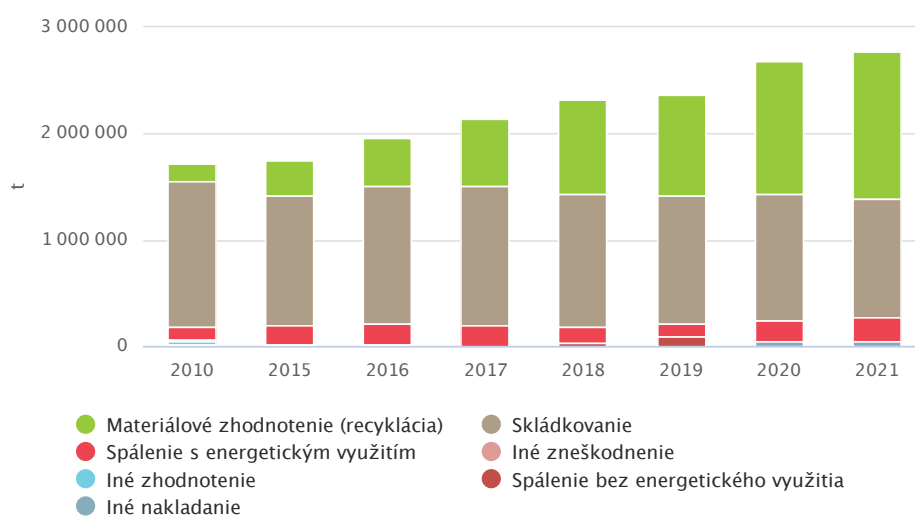

Poznámka: Údaje od roku 2020 (vrátane) nezahŕňajú drobný stavebný odpad.
Zdroj: ŠÚ SR

Graf 113 | Vývoj miery skládkovania komunálneho odpadu

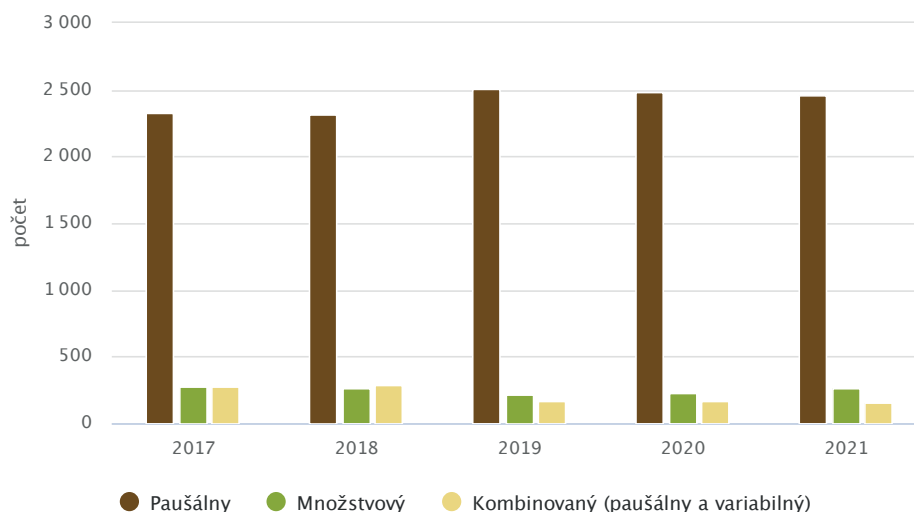
Poznámka: Údaje od roku 2020 (vrátane) nezahŕňajú drobný stavebný odpad.
Zdroj: ŠÚ SR

Graf 114 | Vývoj množstva komunálneho odpadu podľa spôsobu nakladania

Zdroj: MŽP SR, SOH

Miestny poplatok za komunálne odpady môžu stanoviť obce paušálne, podľa množstva vyprodukovaného odpadu, alebo ich kombináciou. Nevýhodou paušálneho poplatku je, že nemotivuje jednotlivé domácnosti k tomu, aby produkovali menej odpadu, resp. aby odpad viac separovali – každá

domácnosť (v prepočte na 1 obyvateľa) platí rovnako bez ohľadu na skutočné množstvo vyprodukovaného a vyseparovaného odpadu. V roku 2021 malo **len 9,2 % obcí** zavedený **množstvomý zber** komunálneho odpadu a **len 5,4 %** malo zavedený **kombinovaný spôsob**.

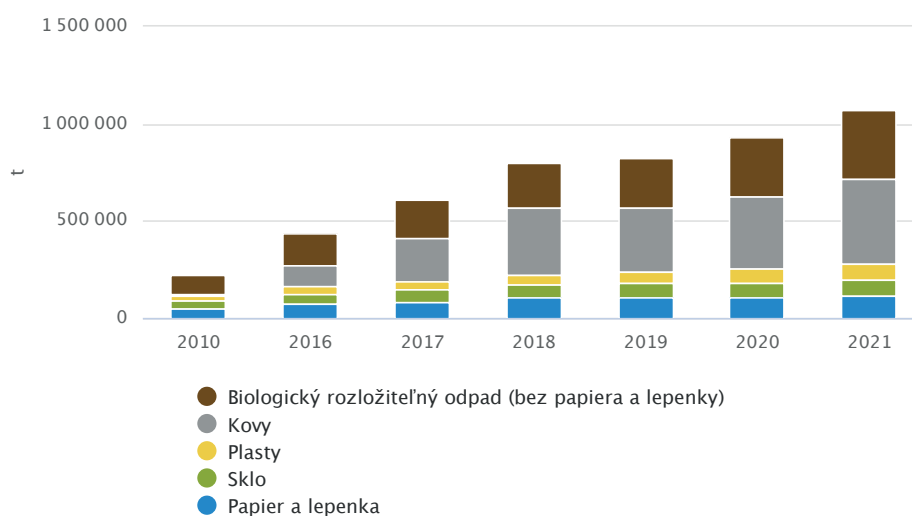
Graf 115 | Vývoj v spôsobe stanovenia miestneho poplatku za komunálne odpady

Zdroj: ŠÚ SR

V súčasnosti platí v SR povinnosť pre obce zaviesť a zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu pre triedený zber „klasických zložiek“ KO, t. j. papier a lepenka, sklo, plasty, kovy a biologicky rozložiteľné komunálne odpady (BRKO) okrem tých, ktorých pôvodcom je prevádzkovateľ kuchyne. Triedený zber KO je hodnotený ako nedostatočný. Z dlhodobého sledovania triedeného zberu KO možno pozorovať **stúpajúci trend množstva vytriedených zložiek**

KO, z hľadiska záväzkov SR v oblasti prípravy na opätovné použitie a recykláciu odpadu však bude potrebné triedený zber výraznejšie zintenzívniť. **Medziročne bol zaznamenaný nárast miery triedeného zberu komunálnych odpadov** (z 34,8 % v roku 2020 na 38,7 % v roku 2021). **Cieľ** pre triedený zber komunálnych odpadov stanovený v Programe odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 (**zvýšiť mieru triedeného zberu komunálneho odpadu do roku 2025 na 60 %**) sa zatiaľ nedarí naplniť.

Graf 116 | Vývoj triedeného zberu vybraných zložiek komunálnych odpadov

Zdroj: MŽP SR, SOH a ŠÚ SR

Podobne, ako pri ostatných triedených zložkách KO, bude potrebné efektívnosť triedeného zberu komunálnych

bioodpadov výrazne intenzifikovať za účelom dosiahnutia cieľov v oblasti znižovania množstva bioodpadov (BRKO) zneškodňovaných skládkovaním.

Tabuľka 047 | Vytriedený biologicky rozložiteľný komunálny odpad (bez papiera a lepenky) (2021) (t)

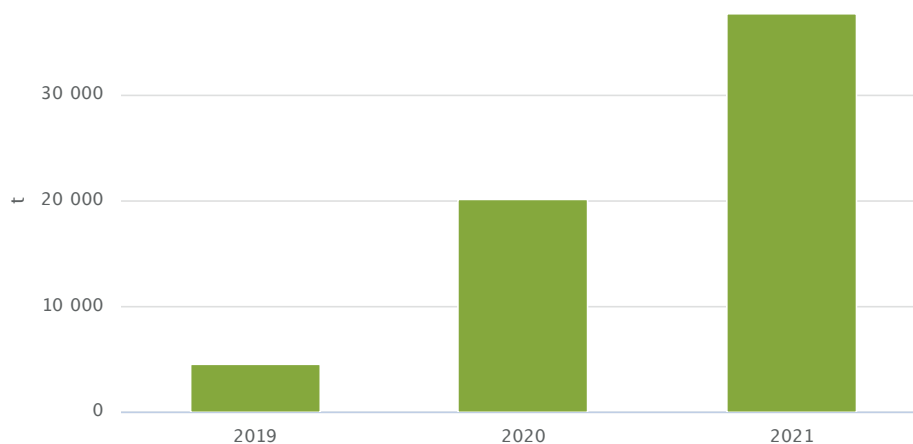
Kód odpadu	Odpad	Množstvo BRKO
20 01 08	Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	35 917
20 01 25	Jedlé oleje a tuky	1 758
20 01 38	Drevo iné ako uvedené v 20 01 37 (20 01 37 - drevo obsahujúce nebezpečné látky)	43 668
20 02 01	Biologicky rozložiteľný odpad	350 112
20 03 02	Odpad z trhovísk	501

Zdroj: MŽP SR, SOH

Potravinový odpad

V potravinovom odpade sú zahrnuté kódy odpadov 20 01 08 (biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad) a 20 01 25 (jedlé oleje a tuky). V roku 2021 bolo vyprodukovaných 37 675,05 ton potravinového odpadu, z čoho bolo necelých 5 % jedlých olejov a tukov, zvyšok predstavovali biologicky rozložiteľné kuchynské a reštauračné odpady. Vzhľadom na postupné rušenie výnimiek z povinnosti zaviesť a zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu komunálne-

ho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad je pozorovaný výrazný medziročný (2020 - 2021) nárast v produkcii potravinového odpadu. V ďalších rokoch je predpoklad nárastu vzniku tohto odpadu, nakoľko od 01.01.2023 sa povinnosť triedeného zberu nebude vzťahovať už len na tú časť obce, ktorá preukáže, že 100 % domácnosti kompostuje vlastný odpad.

Graf 117 | Vývoj vzniku potravinového odpadu

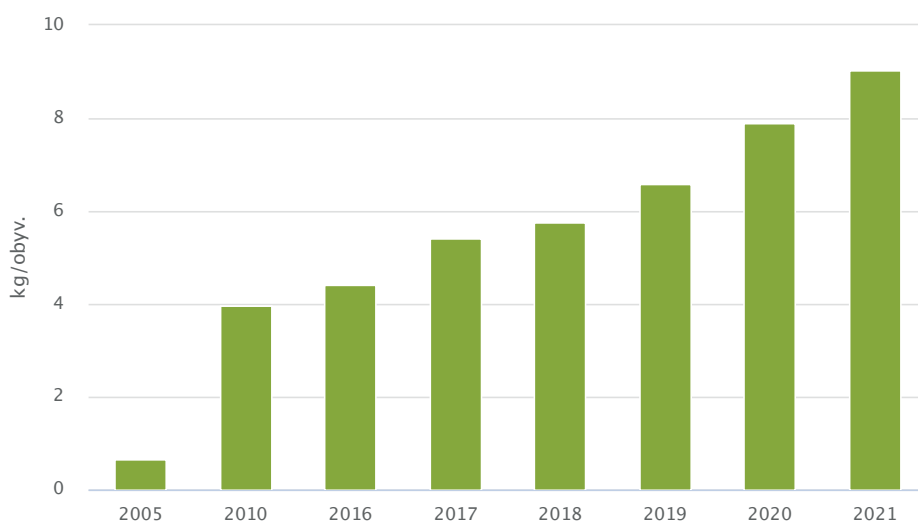
Poznámka: Zahrnuté sú kódy odpadov 20 01 08 (biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad) a 20 01 25 (jedlé oleje a tuky).

Zdroj: MŽP SR, SOH

Elektroodpady

Výrobcovia elektrozariadení majú povinnosť plniť limity zberu, zhodnocovania, resp. recyklácie a opätovného použitia elektroodpadu. Z pohľadu plnenia cieľov stanovených v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ)

MŽP SR od roku 2016 sleduje a vyhodnocuje plnenie cieľa zberu, ako minimálny hmotnostný podiel zberu z priemernej hmotnosti elektrozariadení uvedených na trh v SR v predchádzajúcich troch rokoch.

Graf 118 | Vývoj v zozbieranom množstve elektroodpadov z domácností

Zdroj: MŽP SR, SOH

V roku 2021 bolo z domácností zozbieraných 49 181 ton elektroodpadov, čo predstavuje medziročný nárast o viac ako 6 000 ton. V prepočte na jedného obyvateľa bolo v roku 2021 z domácností vyzbieraných 9,04 kg elektroodpadov, čo predstavuje medziročný nárast o 1,14 kg. Ciele pre zhodnocovanie a recykláciu elektroodpadov boli splnené pre všetky

jednotlivé kategórie elektroodpadov. Z hľadiska celkového zberu elektroodpadu SR splnila cieľ len tesne - na základe množstva elektrických a elektronických zariadení uvedených na trh v rokoch 2020, 2019 a 2018 dosiahla SR 65,01 % podiel zberu elektroodpadu.

Tabuľka 048 | Plnenie miery zhodnocovania a recyklačnej efektivity elektroodpadov (2021)

Kategória	Zhodnotenie (t)	Miera zhodnotenia (%)	Cieľ (%)	Recyklácia a príprava na opätovné použitie (t)	Z toho príprava na opätovné použitie (t)	Miera recyklácie (%)	Cieľ (%)
1 Zariadenia na tepelnú výmenu	7 156	91,03	85	7 156	0	91,02	80
2 Obrazovky, monitory	4 769	94,49	80	4 719	0	93,50	70
3 Svetelné zdroje	355	94,63	-	355	0	94,55	80
3a Svetelné zdroje s obsahom ortuti	241	94,28	-	240	0	94,16	80
4 Veľké zariadenia	21 872	93,27	85	21 798	0	92,95	80
4c Fotovoltické panely	30	90,57	85	30	0	90,57	80
5 Malé zariadenia	10 767	92,02	75	10 738	0	91,77	55
6 Malé IT a telekomunikačné zariadenia	3 464	93,31	75	3 428	1	92,32	55

Zdroj: MŽP SR, SOH

Staré vozidlá

V roku 2021 bolo na území SR spracovaných 40 124 kusov starých vozidiel, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2020 pokles o 24,8 %.

Tabuľka 049 | Celkové opätovné použitie častí starých vozidiel, zhodnocovanie odpadov zo spracovania starých vozidiel a recyklácia, počet spracovaných starých vozidiel a celková hmotnosť spracovaných starých vozidiel (2021)

Opätovné použitie (t)	Celková recyklácia (t)	Celkové zhodnocovanie (t)	Celkové opätovné použitie a recyklácia	Limit pre opätovné použitie častí starých vozidiel a recykláciu starých vozidiel	Celkové opätovné použitie a zhodnocovanie	Limit pre opätovné použitie častí starých vozidiel a zhodnocovanie odpadov zo spracovania starých vozidiel
773,93	39 501,46	40 221,32	95,38 % (40 275,39 t)	85 %	97,09 % (40 995,25 t)	95 %
Počet kusov spracovaných starých vozidiel (ks)					40 124	
Celková hmotnosť spracovaných starých vozidiel (t)					42 225,63	

Zdroj: MŽP SR, SOH

Odpadové pneumatiky

V nakladaní s odpadovými pneumatikami **prevláda** dlhodobé **materiálové zhodnocovanie**. V roku 2021 dosiahla úroveň ich materiálového zhodnotenia 89,48 %, energeticky ich bolo zhodnotených 4,2 %. Skládkovanie odpadových pneumatik je podľa zákona o odpadoch zakázané. (Pozn.: okrem pneumatik, ktoré sú použité ako konštrukčný materiál pri budovaní skládky, pneumatik z bicyklov a pneumatik s väčším

vonkajším priemerom ako 1400 mm). Cieľom pre odpadové pneumatiky stanoveným v POH SR na roky 2021 - 2025 je dosiahnuť do 31.12.2025 mieru recyklácie odpadových pneumatik najmenej vo výške 75 % a mieru energetického zhodnotenia odpadových pneumatik v maximálnej výške 24 % z celkovej hmotnosti pneumatik uvedených na trh. Možnosť iného nakladania s odpadovými pneumatikami je stanovená na maximálne 1 %.

Obaly a odpady z obalov

Celkové množstvo odpadov z obalov z dlhodobého hľadiska narastá. Medziročne bol však zaznamenaný pokles vzniku odpadov z obalov o necelé 1 %. Miera recyklácie narastla zo 45,21 % v roku 2005 na 70,8 % v roku 2020, čím sa plní

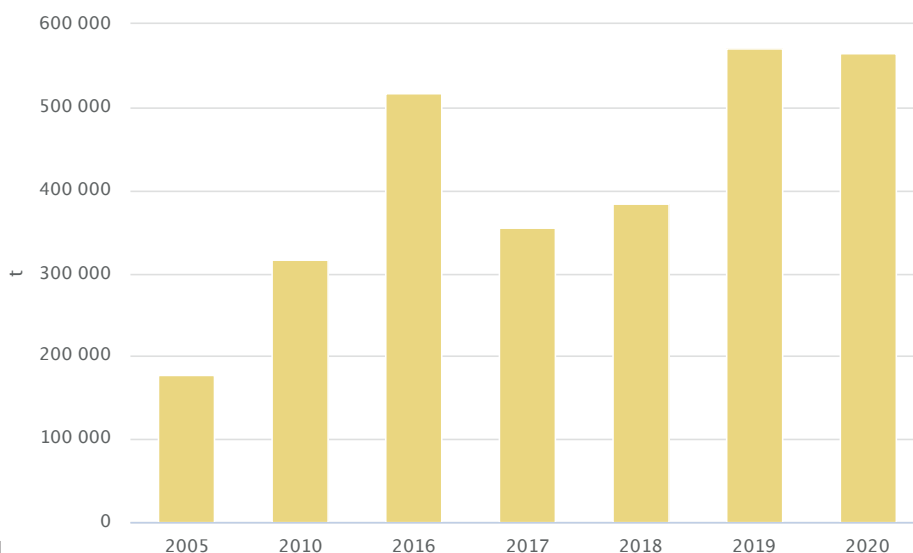
cieľ recyklovať aspoň 65 % hmotnosti všetkých odpadov z obalov do roku 2025. V prípade konkrétnych materiálov sú **minimálne stanovené ciele recyklácie do roku 2025 plnené už v súčasnosti**.

Tabuľka 050 | Vznik a nakladanie s odpadmi z obalov (2020)

Materiál	Množstvo (t)	Recyklácia (%)	Minimálny cieľ recyklácie do roku 2025 (%)	Zhodnocovanie (%)
Sklo	97 057,01	74,41	70	74,41
Plasty	128 224	56,29	50	69,12
Papier	240 175,04	82,09	75	82,21
Kovy	39 140,76	71,13	70 - železné kovy, 50 - hliník	71,13
Drevo	60 084,11	61,44	25	63,47
Iné	1 258,24	2,55	-	2,55
Spolu	565 939,16	70,8		74,06

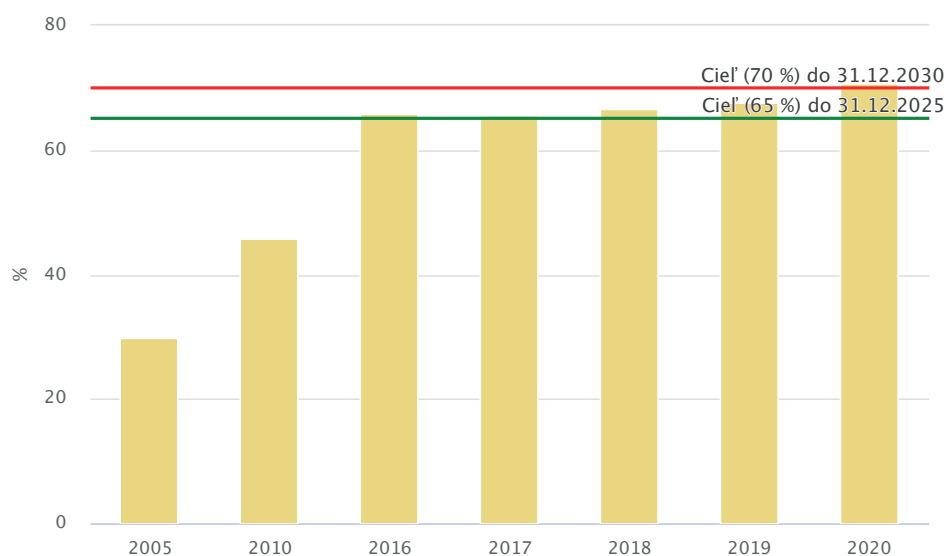
Zdroj: MŽP SR, SOH

Graf 119 | Vývoj vzniku odpadov z obalov

Zdroj: MŽP SR, SOH

Graf 120 | Vývoj miery recyklácie odpadov z obalov

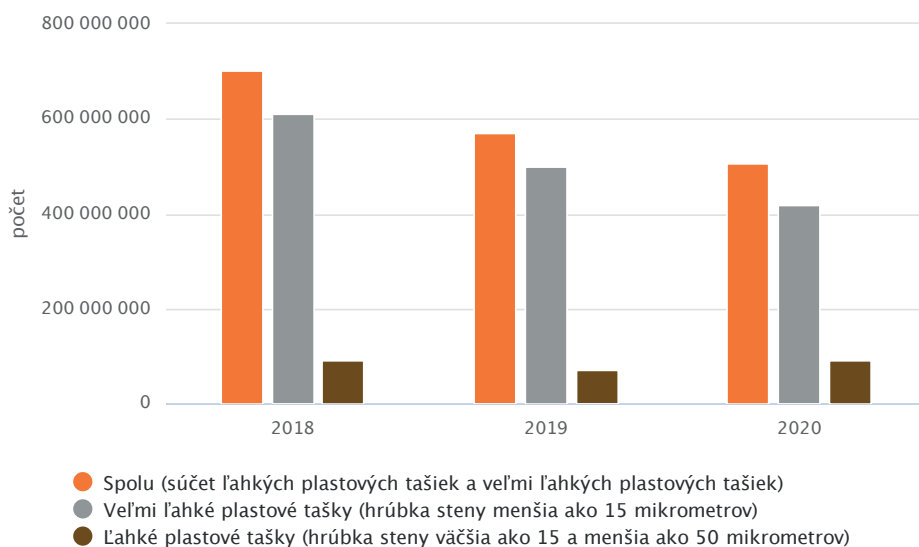
Zdroj: MŽP SR, SOH

Plastové tašky

V roku 2020 bolo na slovenský trh uvedených vyše 500 miliónov kusov ľahkých a veľmi ľahkých plastových tašiek. V porovnaní s rokom 2018 sa jedná o pokles o takmer 28 %. **V prepočte na jedného obyvateľa bolo v roku 2018 na trh uvedených takmer 129 kusov ľahkých a veľmi ľahkých plastových tašiek, kým v roku 2020 to bolo už len 93.** Tento

pokles je pravdepodobne spôsobený legislatívnou zmenou účinnou od 1.1.2018, kedy bolo zavedené povinné spoplatnenie ľahkých plastových tašiek, vrátane povinnosti predajcov poskytovať alternatívne druhy tašiek – napr. papierové, či textilné.

Graf 121 | Vývoj v počte kusov plastových tašiek uvedených na trh

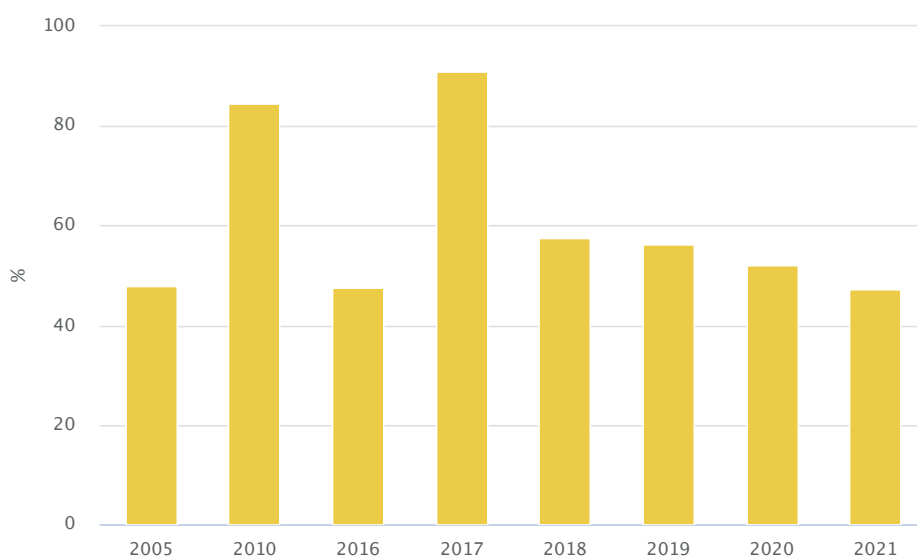
Zdroj: MŽP SR, SOH

Použité batérie a akumulátory

V roku 2021 bolo vyzbieraných 953,5 tony použitých prenosných batérií a akumulátorov, čo predstavuje zberový podiel 47,3 % (zberový podiel sa počíta na základe batérií a

akumulátorov uvedených na trh v roku 2021, 2020 a 2019). Cieľ - dosiahnuť 45 % podiel zberu prenosných batérií a akumulátorov sa tak v roku 2021 podarilo naplniť.

Graf 122 | Vývoj zberového podielu použitých batérií a akumulátorov

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 051 | Recyklačná účinnosť pre použité batérie a akumulátory

Druh	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)	2020 (%)	2021 (%)	Cieľ (%)
Olovené	97	93	87	92	90,5	90,51	91,4	91,2	91,3	90,8	90
Ni-Cd	97	83	76	80	80,9	78,98	77,18	77,58	75,65	75,35	75
Ostatné	97	89	64	61	65,3	67,38	66	68,3	66,8	60,9	60

Zdroj: MŽP SR, SOH

Stavebné odpady a odpady z demolácií

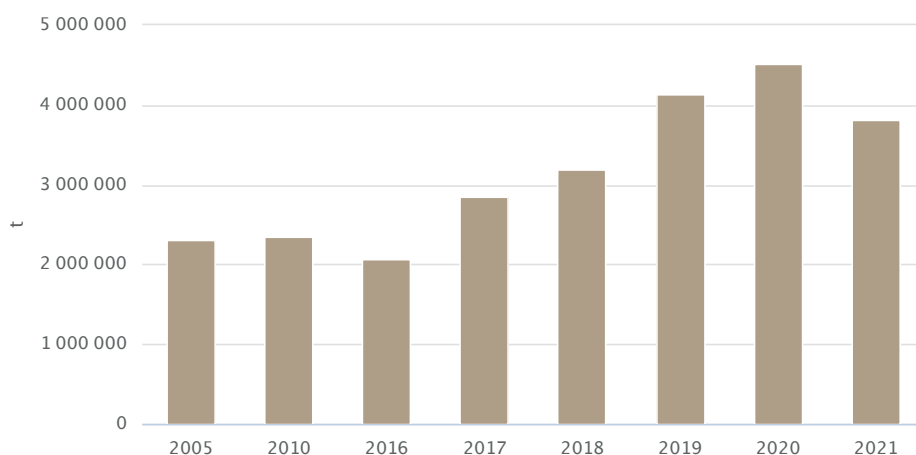
Celkové množstvo stavebných odpadov a odpadov z demolácií z dlhodobého hľadiska narastá – v období rokov 2005 – 2021 bol zaznamenaný nárast ich vzniku o takmer 65 %. Medziročne bol však zaznamenaný pokles o 15,5 %. Až 40 % zo všetkých stavebných odpadov predstavoval kód 17 05 06 (výkopová zemina iná ako uvedená v 17 05 05), necelých 33,5 % kód 17 05 04 (zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03) a vyše 10 % kód 17 01 01 (betón). Drobný stavebný odpad (kód 20 03 08) predstavoval len 1,6 % (61 754 ton). Z celkového množstva (3 819 785 ton) stavebných odpadov a odpadov z demolácií tvorili nebezpečné odpady len 1,24 % (47 485 ton). SR dlhodobo patrila medzi najhoršie členské krajiny EÚ

z pohľadu recyklácie stavebného odpadu. Tu je však potrebné podotknúť, že skutočná miera recyklácie stavebného odpadu a odpadu z demolácií môže byť vyššia, nakoľko časť stavebných odpadov pod „dočasnými“ kódmi nakladania nie je zahrnutá v štatistike, ktorú zverejňuje Eurostat (podľa ktorého bola miera recyklácie stavebných odpadov a odpadov z demolácií v roku 2020 v SR 82 %). Podľa inej metodiky (výpočet podľa prílohy III k roz. Komisie 2011/753/ES ako pomer zhodnotených stavebných odpadov a odpadov z demolácií k celkovo vzniknutým stavebným odpadom a odpadom z demolácií, nezahŕňa sa nebezpečný odpad a 17 05 04 a 17 05 06) bola v roku 2020 dokonca miera zhodnotenia staveb-

ného odpadu a odpadu z demolácie na Slovensku až 89,2 %. SR na tak podarilo splniť cieľ opätovného použitia, recyklácie a zhodnotenia stavebného odpadu a odpadu z demolácie do roku 2020. Cieľom stanoveným v Programe odpadového

hospodárstva SR na roky 2021 – 2025 je zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu stavebných odpadov vrátane spätného zasypávania na 70 %.

Graf 123 | Vývoj vzniku stavebných odpadov a odpadov z demolácií

Poznámka: Zahrnuté sú tieto kódy odpadov: 17 01 01, 17 01 02, 17 01 03, 17 01 06, 17 01 07, 17 05 03, 17 05 04, 17 05 05, 17 05 06, 17 05 07, 17 05 08, 17 06 01, 17 06 03, 17 06 04, 17 06 05, 17 08 01, 17 08 02, 17 09 01, 17 09 02, 17 09 03, 17 09 04, 20 03 08.

Zdroj: MŽP SR, SOH

Cezhraničná preprava odpadov - dovoz, vývoz a tranzit odpadov

V roku 2021 vydalo MŽP SR 179 rozhodnutí na cezhraničnú prepravu odpadov, ktoré povoľovali cezhraničný pohyb odpadov v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1013/2006/ES o preprave odpadu. Rozhodnutí v roku 2021 bolo o 26 viac ako v predchádzajúcom roku. Počet rozhodnutí na dovoz odpadov však medziročne poklesol

(z 88 na 73). Nárast (z 29 na 63) bol zaznamenaný v kategórii tranzit/tiché súhlasy. Medziročne bol zaznamenaný pokles v množstve odpadov dovezených na územie SR (o 49 822 ton menej ako v roku 2020). V prípade vývozu z územia SR bol medziročne zaznamenaný pokles (o 10 196 ton).

Tabuľka 052 | Cezhraničná preprava odpadov - prehľad podľa druhu prepravy (2021)

Druh prepravy	Počet
Dovoz	73
Vývoz	43
Tranzit/tiché súhlasy	63
Spolu	179

Zdroj: MŽP SR, SOH

Tabuľka 053 | Celkové množstvá odpadov povolených na cezhraničný pohyb odpadov na základe povolení vydaných v roku 2021 v členení podľa jednotlivých krajín (t)

Krajina	Dovoz (t)	Vývoz (t)
Belgicko	23 000	2 000
Bulharsko		1 800
Česká republika	2 900	6 551
Maďarsko	9 200	1 660
Nemecko	95 000	5 344
Poľsko	3 000	
Rakúsko	308 000	17 586
Rumunsko		4 000
Slovinsko	43 000	
Srbsko		1 980
Švajčiarsko	25 000	
Taliansko	143 380	500
Ukrajina		5 000
Spolu	652 480	46 421

Zdroj: MŽP SR, SOH

Najviac odpadov bolo na územie SR dovezených z Rakúska a Talianska. V prípade Rakúska tvoril až takmer 74 % odpad evidovaný pod katalógovým číslom 19 12 12 (iné odpady vrátane zmiešaných materiálov z mechanického spracovania odpadu iné ako uvedené v 19 12 11) a takmer 13 % odpad evidovaný pod katalógovým číslom 19 12 10 – horľavý odpad (palivo z odpadov). V prípade Talianska predstavoval odpad evidovaný pod katalógovým číslom 19 12 12 približne 40,5 % a približne 37,6 % predstavoval odpad evidovaný pod katalógovým číslom 19 12 10. Z hľadiska nakladania s dovezeným odpadom bolo **72 % zhodnotených spálením s energetickým využitím** a zvyšných 28 % bolo materiálovo zhodnotených (recyklovaných).

Z územia SR bolo vyvezených výrazne menej odpadov ako ich bolo dovezených. Najviac odpadov (takmer 38 %) bolo vyvezených do Rakúska, za ktorým nasledovala Česká republika (više 14 %). V prípade vývozov do Rakúska tvorili

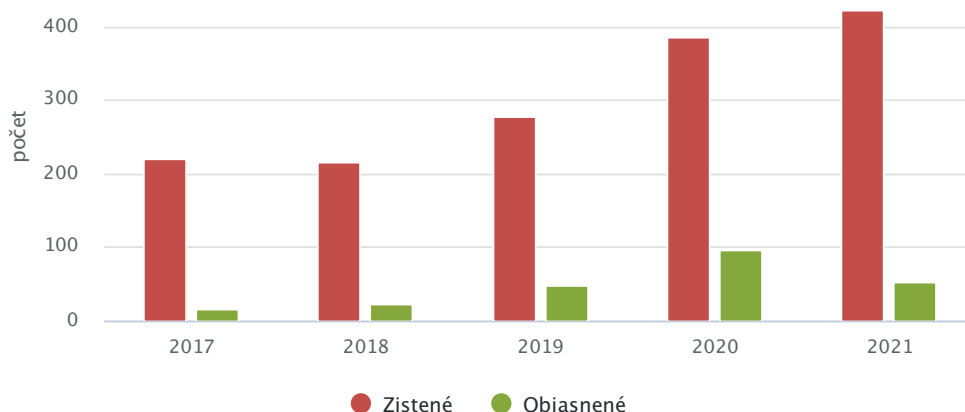
necelých 28,5 % odpady pod katalógovými číslami: 12 03 01 (vodné práce kvapaliny), 16 10 01 (vodné kvapalné odpady obsahujúce nebezpečné látky), 19 11 03 (vodné kvapalné odpady). 17 % predstavovali odpady pod katalógovým číslom 19 12 02 (železné kovy) a višie 14 % predstavovali odpady pod katalógovými číslami 05 01 03 (kaly z dna nádrží), 05 01 06 (kaly obsahujúce olej z údržby prevádzok alebo zariadení), 05 01 09 (kaly zo spracovania kvapalného odpadu v mieste jeho vzniku obsahujúce nebezpečné látky). Z vývozov do Českej republiky predstavovali necelých 46 % odpady pod katalógovými číslami 16 06 01 (olovené batérie) a 20 01 33 (batérie a akumulátory uvedené v 16 06 01, 16 06 02, alebo 16 06 03 a netriedené batérie a akumulátory obsahujúce tieto batérie) a višie 36,5 % odpady pod katalógovými číslami 16 02 11, 16 02 13, 20 01 23 a 20 01 35. Z vyvezených odpadov bolo višie **74 % materiálovo zhodnotených (recyklovaných)** a 17 % bolo zneškodnených skládkovaním. Ostatné spôsoby nakladania predstavovali necelých 9 %.

ENVIRONMENTÁLNA KRIMINALITA – NEOPRÁVNENÉ NAKLADANIE S ODPADOM

Za oblasť neoprávneného nakladania s odpadom bolo v roku 2021 zistených zločkami kriminálnej polície v rámci environmentálnej trestnej činnosti 421 prípadov (o vyše 9 % viac ako v roku 2020) s objasnenosťou 53 prípadov (12,6 %).

Objasnenosť prípadov v porovnaní s rokom 2020 klesla o 0,7 percentuálneho bodu, ale v porovnaní s rokom 2017 narástla o vyše 5 percentuálnych bodov.

Graf 124 | Zistené a objasnené trestné činy v oblasti neoprávneného nakladania s odpadom

Poznámka: Údaj za rok 2020 obsahuje aj dodatočne objasnené prípady

Zdroj: MV SR

ZELENÉ VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov umožňuje **uplatniť environmentálne aspekty vo verejnom obstarávaní** vo všetkých štádiách verejného obstarávania, a to v rámci:

- podmienok účasti,
- technických požiadaviek pri opise predmetu zákazky,
- kritérií na vyhodnotenie ponúk a
- pri osobitných podmienkach na plnenie zmluvy.

Zelené verejné obstarávanie (Green Public Procurement – GPP) predstavuje osobitnú formu verejného obstarávania, v rámci ktorej verejné orgány integrujú environmentálne požiadavky do postupov verejného obstarávania za účelom nadobudnutia tovarov, služieb alebo stavebných prác so zníženým negatívnym vplyvom na životné prostredie v rámci celého životného cyklu.

V podmienkach SR je GPP považované za **dobrovoľný nástroj environmentálnej politiky**, uplatňovaním ktorého možno dosiahnuť súčasne efektívne využívanie finančných zdrojov, ochranu ŽP, zdravia a tiež podporu obehového hospodárstva. SR sa zaviazala prostredníctvom Stratégie environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030) zabezpečovať zeleným verejným obstarávaním aspoň **70 % z celkovej hodnoty verejného**

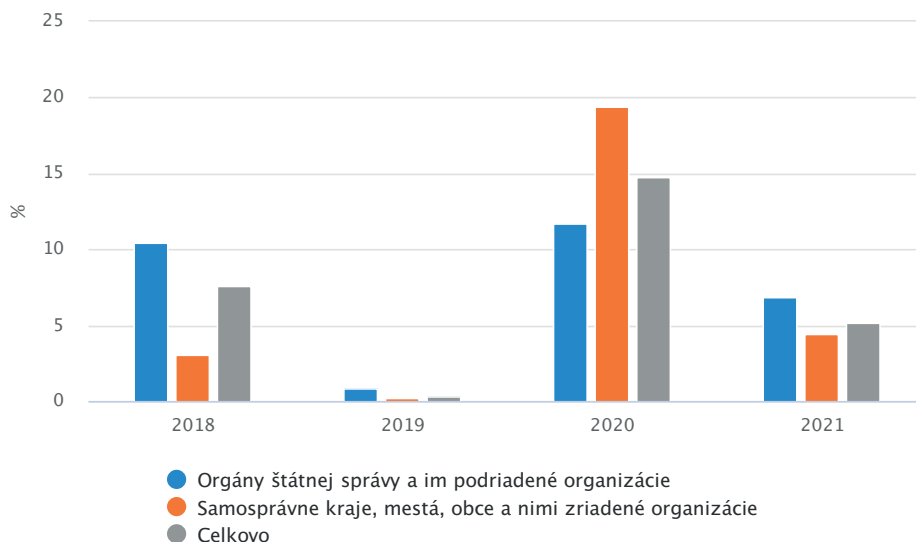
obstarávania a aspoň **70 % z celkového množstva zákaziek vo verejnom obstarávaní**. Podľa Envirostratégie 2030 bude zelené verejné obstarávanie povinné pre ústredné orgány štátnej správy, samosprávne kraje a mestá zo začiatku pre vybrané produktové skupiny a postupne sa bude rozširovať tak, aby sa do roku 2030 dosiahol vytýčený cieľ.

Sledovanie pokroku/vývoja GPP sa vykonáva každoročným monitorovaním, ktorým sa hodnotí úroveň uplatňovania GPP na základe dvoch kvantitatívnych indikátorov, a to:

- Indikátor 1: percentuálny podiel GPP z celkového verejného obstarávania **vo väzbe na počet zákaziek** za kalendárny rok;
- Indikátor 2: percentuálny podiel GPP z celkového verejného obstarávania **vo väzbe na hodnotu zákaziek (v eurách bez DPH)** za kalendárny rok.

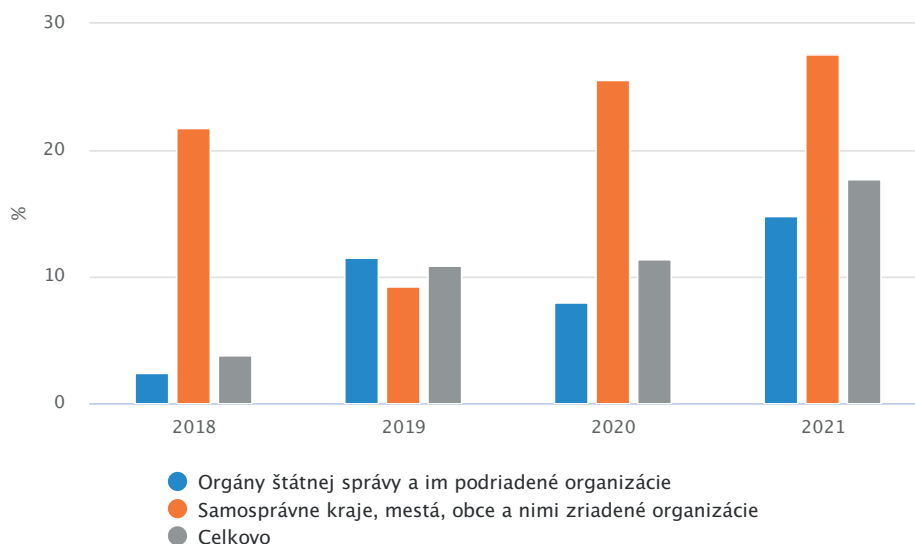
Za **rok 2021** sa v rámci monitorovania úrovne uplatňovania GPP v SR sledovali celkové počty a hodnoty **nadlimitných, podlimitných a zákaziek s nízkou hodnotou** v členení na tovary, služby a stavebné práce. Oslovených bolo 4 270 verejných inštitúcií (orgány štátnej správy a im podriadené organizácie, samosprávne kraje a nimi zriadené organizácie, mestá a obce), z ktorých sa do dotazníkového prieskumu zapojilo 749 subjektov (17,5 %). V roku 2021 bola v rámci Indikátora 1 dosiahnutá úroveň 5,14 % a indikátora 2 17,7 %.

Graf 125 | Hodnoty Indikátora 1 úrovne uplatňovania GPP v SR v rámci rokov 2018 – 2021 v členení na orgány štátnej správy a im podriadené organizácie a na samosprávne kraje, mestá, obce a nimi zriadené organizácie

Zdroj: SAŽP

Graf 126 | Hodnoty Indikátora 2 úrovne uplatňovania GPP v SR v rámci rokov 2018 – 2021 v členení na orgány štátnej správy a im podriadené organizácie a na samosprávne kraje, mestá, obce a nimi zriadené organizácie

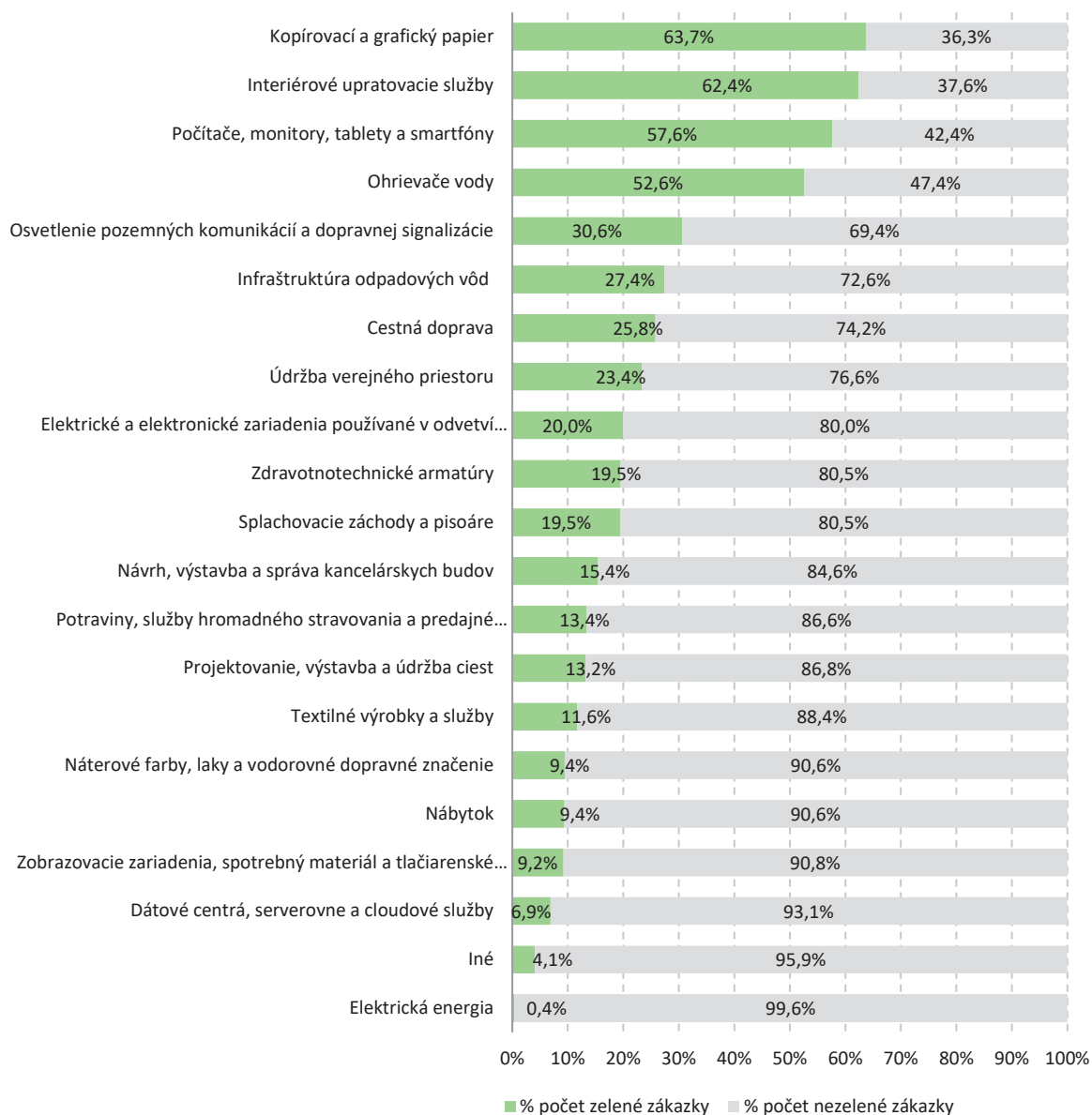
Zdroj: SAŽP

Na základe vyhodnotenia uplatňovania GPP sa ambiciózny cieľ stanovený v Envirostratégii 2030 **zatiaľ nedarí dosiahnuť**.

Úroveň uplatňovania GPP za rok 2021 sa hodnotila najmä v rámci obstarávania tovarov, služieb a stavebných prác

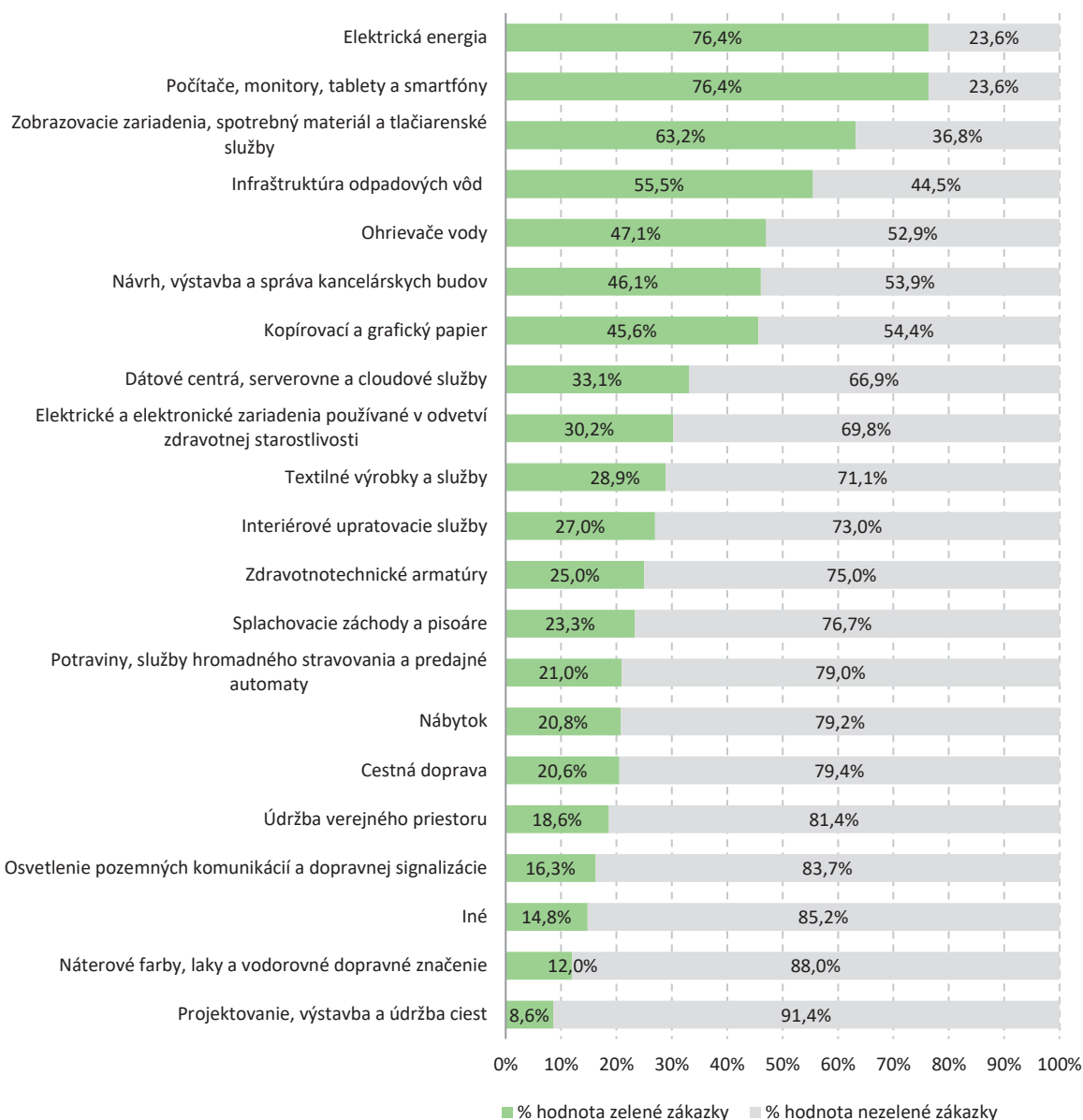
spadajúcich do **20 produktových skupín**, pre ktoré Európska komisia vytvorila a pravidelne aktualizuje tzv. environmentálne charakteristiky, ktoré je možné priamo využiť v súťažných podkladoch verejného obstarávania.

Graf 127 | Percentuálne vyjadrenie počtu zelených a nezelených zákaziek v produktových skupinách v rámci subjektov zúčastnených na monitorovaní v roku 2021 v nadväznosti na Indikátor 1

Zdroj: SAŽP

Graf 128 | Percentuálne vyjadrenie hodnoty zelených a nezelených zákaziek v produktových skupinách v rámci subjektov zúčastnených na monitorovaní v roku 2021 v nadväznosti na Indikátor 2

Zdroj: SAŽP

ENVIRONMENTÁLNE OZNAČOVANIE PRODUKTOV

Environmentálne označovanie produktov sa v SR realizuje od roku 1997, kedy bol vyhlásený Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov (NPEHOV). Prostredníctvom národnej schémy environmentálneho označovania MŽP SR udeľuje výrobkom a službám, ktoré splnili prísne environmentálne kritériá, národnú environmentálnu značku **Environmentálne vhodný produkt (EVP)**. Od roku 2002 upravuje podmienky a postup pri udeľovaní a používaní národnej značky zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov. Národné environmentálne kritériá pre určené skupiny

produktov sú vydávané ako osobitné podmienky formou oznámení MŽP SR a uverejňované vo Vestníkoch MŽP SR. Celkovo od roku 1997 boli vytvorené národné environmentálne kritériá na **40 skupín produktov**. V roku 2021 boli platné osobitné podmienky pre 10 skupín produktov.

V SR bolo **od roku 1997** posúdených a ocenených značkou Environmentálne vhodný produkt **269 produktov**. Počet produktov so značkou EVP sa medziročne nezmenil - právo používať túto značku malo v roku 2021, tak ako v predchádzajúcom roku, 44 produktov.

Tabuľka 054 | Prehľad celkového počtu produktov s právom používať národnú environmentálnu značku Environmentálne vhodný produkt (EVP) v jednotlivých rokoch

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet produktov	148	147	146	117	130	105	105	49	43	43	60	44	44

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 055 | Produkty, ktoré mali právo používať značku „Environmentálne vhodný produkt (EVP)“ v roku 2021

Držiteľ značky	Názov produktu
Johan ENVIRO s. r. o. Bratislava	Univerzálne sorpčné materiály z netkanej textilie: E1000, E1000 EKO BG, E348U, E348U EKO, E1500, E1500 EKO BG, E1500S, E1500S EKO BG, EM36, EM36 EKO, GL 150, GL 150 EKO Hydrofóbne sorpčné materiály z netkanej textilie: E150M, E150M EKO, E150SM, E150SM EKO, E100M, E100M EKO, E810, E810 EKO, E10P, E10P EKO, E348P, E348P EKO, E25, E25 EKO, Spagettex, Spagettex EKO
CRH (Slovensko), a. s. Rohožník, závod Turňa nad Bodvou (od 01.10.2021 pod názvom Danucem Slovensko, a.s.)	Cementy: CEM I 52,5 R, CEM I 42,5 R, CEM II/A-S 42,5 R, CEM II/A-S 42,5 N, CEM II/B-S 42,5 N, CEM III/A 32,5 R, CEM III/B 32,5 N - LH/SR, CEM III/A 32,5 N, EXTRACEM, MULTICEM+ PLUS, FLEXICEM
Maccaferri Manufacturing Europe s. r. o. Senica	Gabióny, Reno Matrace, Terramesh systém, Green Terramesh, Terramesh Mineral

Platný register produktov so značkou EVP je uvedený na: <https://www.sazp.sk/app/cmsFile.php?disposition=i&ID=1297>

Vstupom SR do EÚ vznikla v roku 2004 pre žiadateľov možnosť získať na produkty európsku environmentálnu značku - Environmentálnu značku EÚ („EU Ecolabel“). V rámci Európy bolo ocenených Environmentálnou značkou Európskej únie 83 590 produktov v 20 rôznych skupinách produktov (stav k septembru 2021).

V SR bolo doteraz celkovo ocenených Environmentálnou značkou Európskej únie 131 produktov. **Trend v počte ocenených produktov má v SR od roku 2016 klesajúci charakter.**

Tabuľka 056 | Prehľad celkového počtu produktov s právom používať európsku environmentálnu značku Environmentálna značka EÚ v jednotlivých rokoch

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet produktov	1	5	5	3	3	9	9	131	129	8	8	6	5	5

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 057 | Produkty, ktoré mali právo používať značku Environmentálna značka EÚ (produkty posúdené a ocenené v SR) v roku 2021

Držiteľ značky	Názov produktu
SLOVENSKÁ GRAFIA, a. s. Bratislava	Výrobky z potlačeného papiera: 1. Reklamné materiály a spravodajské letáky 2. Periodiká 3. Katalógy 4. Letáky 5. Brožúry

Zdroj: SAŽP

SCHÉMA SPOLOČENSTVA PRE ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO A AUDIT

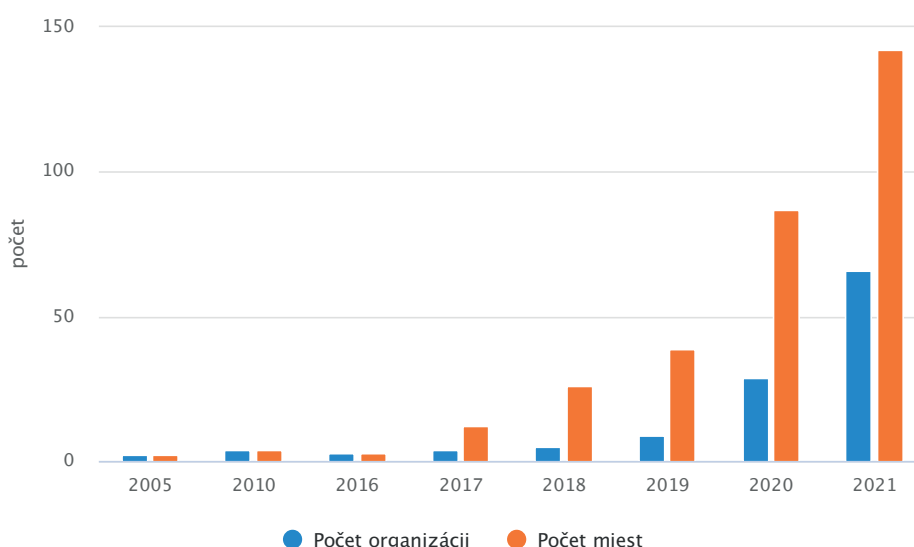
Schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) je dobrovoľným nástrojom pre organizácie, ktoré chcú zhodnocovať a zlepšovať svoje environmentálne správanie. Zavedením schémy EMAS organizácie deklarujú súlad s právnymi predpismi v životnom prostredí, miestnu zodpovednosť, aktívne zapojenie zamestnancov, spoľahlivosť a dôveryhodnosť uverejnených informácií o životnom prostredí.

Podmienky pre účasť organizácií v EMAS stanovuje nariadenie EP a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a nariadenia č. 1505/2017 a č. 2026/2018, ktoré revidujú

prílohy I - IV nariadenia č. 1221/2009. Na národnej úrovni stanovuje podmienky v schéme EMAS zákon č. 351/2012 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

K 31. decembru 2021 bolo v národnom registri EMAS zapísaných **66 organizácií so 142 miestami** a 2 organizácie pod združenou registráciou EÚ s 3 miestami v SR. Jedná sa o výrazný nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom, nakoľko k 31.12.2020 bolo v národnom registri EMAS zapísaných 29 organizácií s 87 miestami a 2 organizácie pod združenou registráciou EÚ s 3 miestami v SR.

Graf 129 | Počet registrovaných organizácií a ich miest v schéme EMAS

Zdroj: SAŽP

Aktuálny register organizácií registrovaných v EMAS so sídlom v SR je uvedený na: <http://www.emas.sk/register-emas-v-sr>

EKONOMICKÁ A ZÁROVEŇ EKOLOGICKÁ ENERGIA

KLÚČOVÉ OTÁZKY A KLÚČOVÉ ZISTENIA

Darí sa naplňať prijaté ciele v oblasti znižovania energetickej náročnosti a zvyšovania energetickej efektívnosti?

Napriek výraznému poklesu energetickej náročnosti (EN) hospodárstva SR v období rokov 2005 – 2020 patrí SR ku krajinám EÚ s vysokou EN.

Ciele energetickej efektívnosti pre rok 2020, podľa ktorých sa úspory energie prejavujú ako zníženie primárnej energetickej spotreby (PES) a konečnej energetickej spotreby (KES) sa podarilo splniť čiastočne. Zatiaľ čo cieľ PES 2020, neprekročiť hodnotu 16,2 Mtoe ako aj pôvodný cieľ pre KES neprekročiť hodnotu 10,38 Mtoe boli splnené, revidovaný cieľ pre KES s cieľovou hodnotou 9,243 Mtoe sa napriek realizovaným opatreniam v tejto oblasti splniť nepodarilo. Pre rok 2020 bol charakteristický výrazný medziročný pokles PES, a rovnako tiež KES ako dôsledok vplyvu epidémie COVID-19. Dlhodobou najväčším spotrebiteľom energie v SR je sektor priemyslu (cca 1/3).

Aký je vývoj obnoviteľných zdrojov energie s ohľadom na prijaté ciele?

Za obdobie rokov 2005 – 2020 sa v SR zvýšil podiel energie z OZE zo 6,4 % v roku 2005 na 17,3 % v roku 2020. SR tak splnila cieľ 14 % podielu OZE na koncovej spotrebe energií v roku 2020. Prispel k tomu najmä medziročný nárast v rokoch 2018 a 2019, kedy podiel OZE stúpol v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 5 percentuálnych bodov, ktorý bol výsledkom upresnených štatistík v oblasti využívania biomasy a tepelných čerpadel. Spomedzi OZE dominovala vodná energia (výroba elektriny) a biomasa (výroba tepla a chladu). V sektore dopravy mala dominantné postavenie bionafta.

Aký je vývoj emisií skleníkových plynov z energetiky?

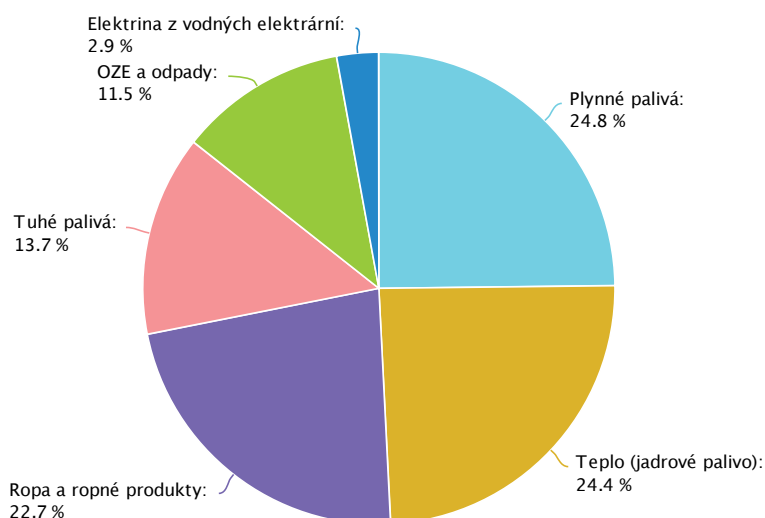
V roku 2020 emisie skleníkových plynov z energetiky poklesli v porovnaní s rokom 1990 o viac ako polovicu (bez započítania sektora LULUCF). Nemalou mierou k tomu prispel výrazný medziročný pokles emisií v roku 2020 oproti roku 2019, ktorý bol ovplyvnený najmä epidémiou COVID-19. Klesajúci trend bol dosiahnutý aj v strednodobom porovnaní rokov 2005 až 2020. Väčšina emisií pochádzala zo spaľovania a transformácie fosílnych palív. Klesol podiel emisií zo stacionárnych zdrojov, problémom ostáva spaľovanie fosílnych palív v domácnostiach. Napriek výraznému poklesu pripadla v roku 2020 takmer polovica z celkových emisií skleníkových plynov na energetiku.

BILANCIA ENERGETICKÝCH ZDROJOV / ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ

Z hľadiska prírodných podmienok je **SR chudobná na primárne energetické zdroje (PEZ)** a takmer 90 % z nich dováža – jadrové palivo 100 %, zemný plyn 98 %, ropu 99 % a uhlie 75 %. Hlavné domáce zdroje energie sú obnoviteľné zdroje energie (najmä biomasa a vodná energia) a hnedé uhlie. Po roku 2023, keď sa ukončí podpora výroby elektriny z domáceho uhlia, sa očakáva ukončenie domácej ťažby hnedého uhlia.

Hrubá domáca spotreba energie (HDS), ktorá vyjadruje spotrebu primárnych energetických zdrojov, zaznamenala v období rokov 2005 – 2020 s miernymi výkyvmi pokles o 14,1 %. V roku 2020 dosiahla hodnotu 689 372 TJ. Oproti predchádzajúcemu roku 2019 HDS klesla o 3,5 %.

Graf 130 | Energetický mix (2020)

Zdroj: ŠÚ SR

Z pohľadu štruktúry použitých PEZ (tzv. energetický mix) mala SR **v roku 2020 vyvážený podiel jednotlivých zdrojov**. Pre obdobie rokov 2005 – 2020 je charakteristický pozitívny

trend poklesu spotreby plyných a tuhých palív (31,0 % a 46,1 %) a zároveň nárastu spotreby obnoviteľných zdrojov energie (407,5 %).

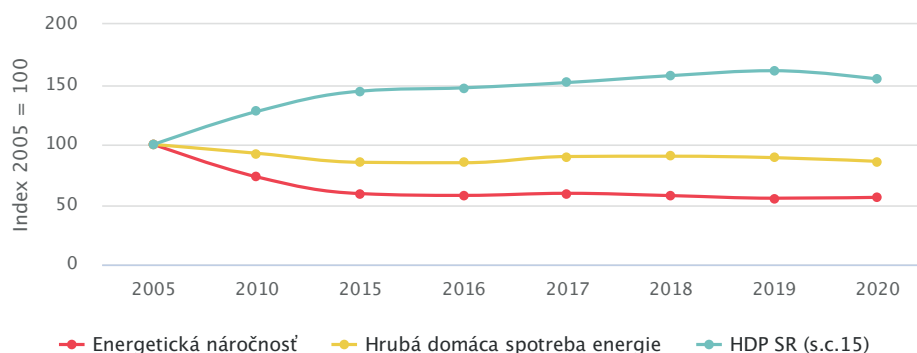
ENERGETICKÁ NÁROČNOSŤ A ENERGETICKÁ EFEKTÍVNOSŤ

Znižovanie energetickej náročnosti hospodárstva SR na jednej strane a zvyšovanie energetickej efektívnosti vyjadrenej v podobe úspor energie (znižovanie primárnej energetickej spotreby a konečnej energetickej spotreby) na strane druhej patrí k dlhodobým cieľom energetickej politiky.

Energetická náročnosť (EN) SR, definovaná ako podiel HDS k vytvorenému HDP, za obdobie rokov 2005 – 2020

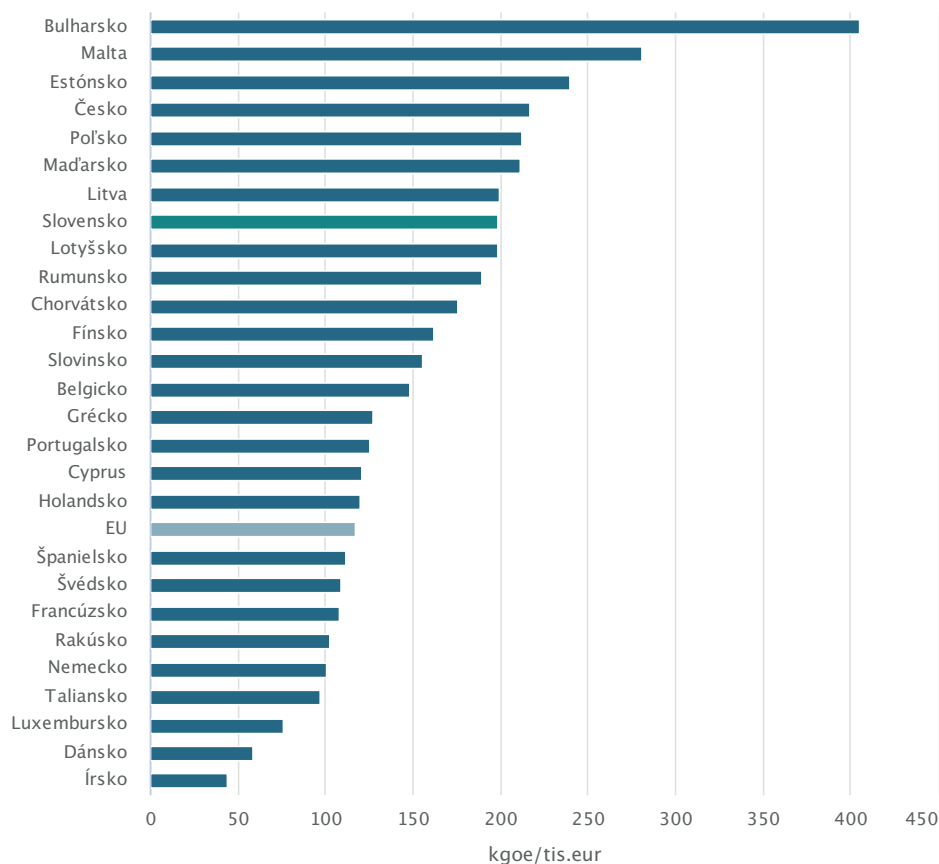
poklesla o 44,1 %. Tento pozitívny trend je výsledkom 53,5 % nárastu HDP s.c.15 a súčasného 14,1 % poklesu HDS. Napriek priaznivému trendu mala SR v roku 2020 ôsmu najvyššiu EN spomedzi krajín EÚ 27. Medziročne došlo v roku 2020 oproti roku 2019 k 1,3 % nárastu energetickej náročnosti, ktorý bol spôsobený najmä 4,8 % medziročným poklesom DHP (HDS medziročne klesla o 3,5 %).

Graf 131 | Vývoj energetickej náročnosti, hrubej domácej spotreby energie a HDP s.c.15

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 132 | Medzinárodné porovnanie energetickej náročnosti (2020)

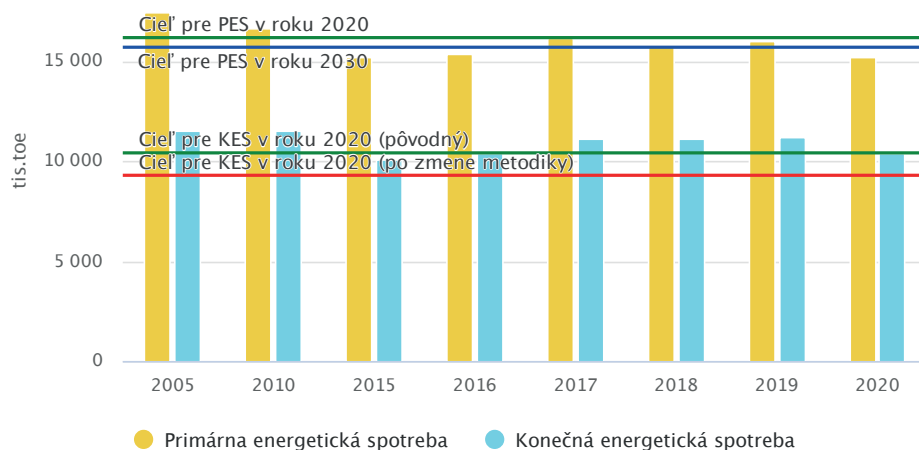

Zdroj: Eurostat

Úspora energie, vyjadrená vo forme primárnej energetickej spotreby a konečnej energetickej spotreby, patrí k jedným z hlavných faktorov pri dosahovaní dlhodobých energetických a klimatických cieľov. SR prijala **záväzok do roku 2020** dosiahnuť **úspory energie vo výške 20 %** (vyjadrenej poklesom PES na úroveň 16,2 Mtoe a KES na úroveň 10,38 Mtoe, revidovaný cieľ na úroveň 9,243 Mtoe). Pre **rok 2030** je orientačný národný príspevok SR v oblasti energetickej efektívnosti **v podobe úspor energie** stanovený na úrovni **30,32 %**.

Plnenie cieľov primárnej a konečnej energetickej spotreby pre rok 2020 skomplikovali zmeny v energetickej štatistike, ku ktorým došlo z dôvodu zosúladenia rozdielov medzi údajmi ŠÚ SR a Eurostatu (použité rozdielne metodiky). Na základe týchto zmien počas sledovaného obdobia SR znížila cieľ pre KES na 9,243 Mtoe. V roku 2020 dosiahla PES výšku 15,2 Mtoe. SR **cieľ** na strane **PES splnila**. KES dosiahla v roku 2020 výšku 10,37 Mtoe. **Pôvodne navrhnutý cieľ** na strane **KES SR splnila**, revidovaný cieľ pre KES však splniť nedokázala.

Graf 133 | Vývoj primárnej energetickej spotreby a konečnej energetickej spotreby

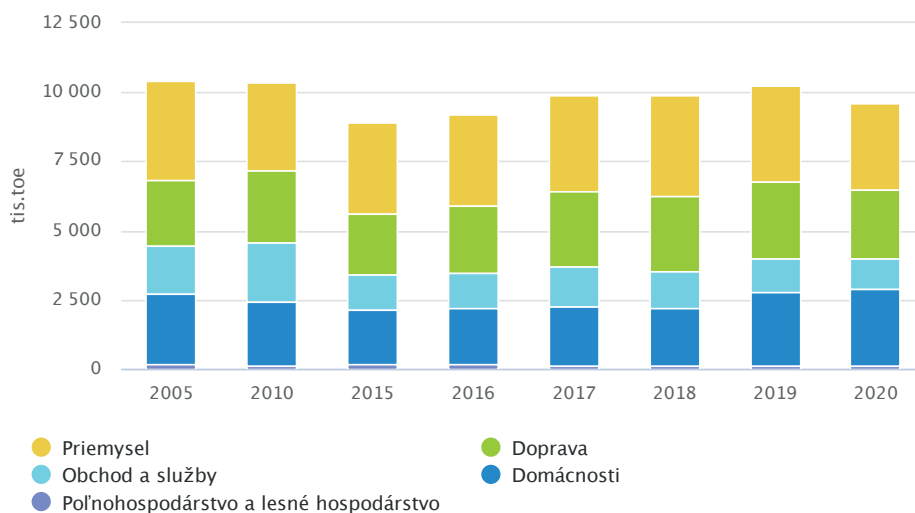

Zdroj: ŠÚ SR

Dlhodobý **najväčším spotrebiteľom energie v SR je sektor priemyslu**. Jeho podiel na celkovej KES bol v roku 2020 na úrovni 32,7 %. Nasledovali sektory: domácnosti (28,6 %), doprava (25,9 %), a obchod a služby (11,5 %). Najnižší stabilný len 1,4 % spoločný podiel mali sektory poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. **Vývoj konečnej energetickej**

spotreby bol v roku 2020 poznamenaný pandémiou COVID-19, ktorá výrazne ovplyvnila medziročný trend v sektoroch. Výrazný medziročný pokles bol zaznamenaný v sektoroch: dopravy (10,8 %), priemyslu (9,4 %) a v sektore obchodu a služieb (9,3 %), naopak KES v domácnostiach stúpala o 3,8 %.

Graf 134 | Vývoj konečnej energetickej spotreby v sektoroch hospodárstva

Zdroj: Eurostat

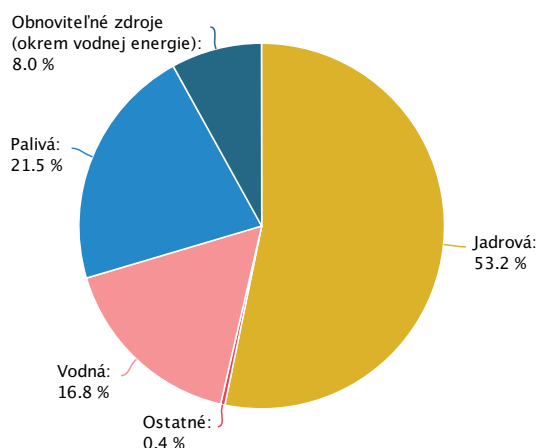
UDRŽATEĽNOSŤ ENERGETIKY

Štruktúra použitých zdrojov výroby elektriny patrí ku kľúčovým faktorom pre napĺňanie cieľov SR v oblasti dekarbonizácie sektora energetiky. V roku 2020 bolo v SR vyrobených 29 010 GWh elektriny. Obdobie rokov 2005 – 2020 charakterizuje trend poklesu výroby elektriny (7,3 %).

Najvyšší podiel na výrobe elektriny mali v roku 2020, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, jadrové elektrárne (53,2 %). Za nimi nasledovali tepelné elektrárne (21,5 %), v ktorých najväčší podiel na výrobe elektriny pripadol

na zemný plyn (60,5 %), hnedé uhlie (18,8 %) a čierne uhlie (8,3 %). Vodné elektrárne sa na výrobe elektriny podieľali 16,8 %, ďalšie OZE dosiahli 8 % podiel, zvyšok pripadol na ostatné zdroje (0,4 %). Z pohľadu použitých zdrojov výroby elektriny **patrí SR k lídrom vo výrobe elektriny nízkouhlíkovými technológiami**, keďže podiel bezuhlíkovej výroby elektriny sa v roku 2020 pohyboval na úrovni takmer 80 %. Z dlhodobého hľadiska v SR postupne klesá výroba elektriny v tepelných elektrárňach a rastie význam jadrovej energie a energie z OZE.

Graf 135 | Výroba elektriny podľa zdroja (2020)

Poznámka: V roku 2014 došlo k úprave vykazovania zdrojov
Zdroj: SEPS, a.s.

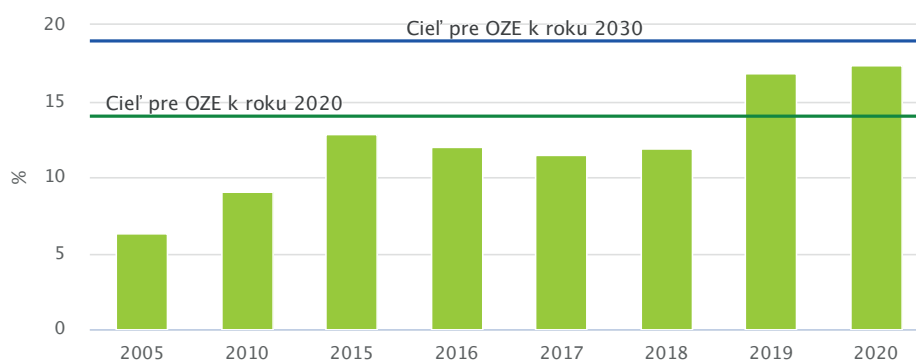
Jedným z cieľov Envirostratégie 2030 je rozvoj obnoviteľných zdrojov energie šetrných k životnému prostrediu. V tejto oblasti prijala **SR národný cieľ dosiahnuť 14 % podiel obnoviteľných zdrojov energie** na hrubej konečnej energetickej spotrebe do roku 2020 a následne tento podiel **do roku 2030 zvýšiť na 19,2 %**.

Za obdobie rokov 2005 – 2020 vzrástol celkový podiel vyrobenej energie z OZE na 17,3 %. **SR tak splnila cieľ 14 % podielu OZE** na koncovej spotrebe energii v roku 2020. Podiel OZE pritom v rokoch 2010 – 2018 stagnoval okolo úrovne 10 – 12 % a splnenie národného záväzku sa javilo ako nepravdepodobné. K splneniu záväzku prispel najmä

medziročný nárast v roku 2019, kedy podiel OZE stúpol v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018 o 5 percentuálnych bodov. Tento celkový nárast bol odrazom upresnenej štatistiky v oblasti využívania biomasy a začatia vykazovania údajov pri tepelných čerpadlách.

Prejavilo sa to výrazným nárastom podielu **OZE v sektore výroby tepla a chladu**, v ktorom vzrástla hrubá spotreba biomasy takmer dvojnásobne. Kým v roku 2018 sa obnoviteľné zdroje podieľali na výrobe tepla a chladu 10,6 % podielom, v roku 2019 to bolo už 19,7 % a v roku 2020, po miernom poklese, dosiahli **19,4 % podiel**.

Graf 136 | Vývoj podielu energie z OZE z hľadiska plnenia národných cieľov

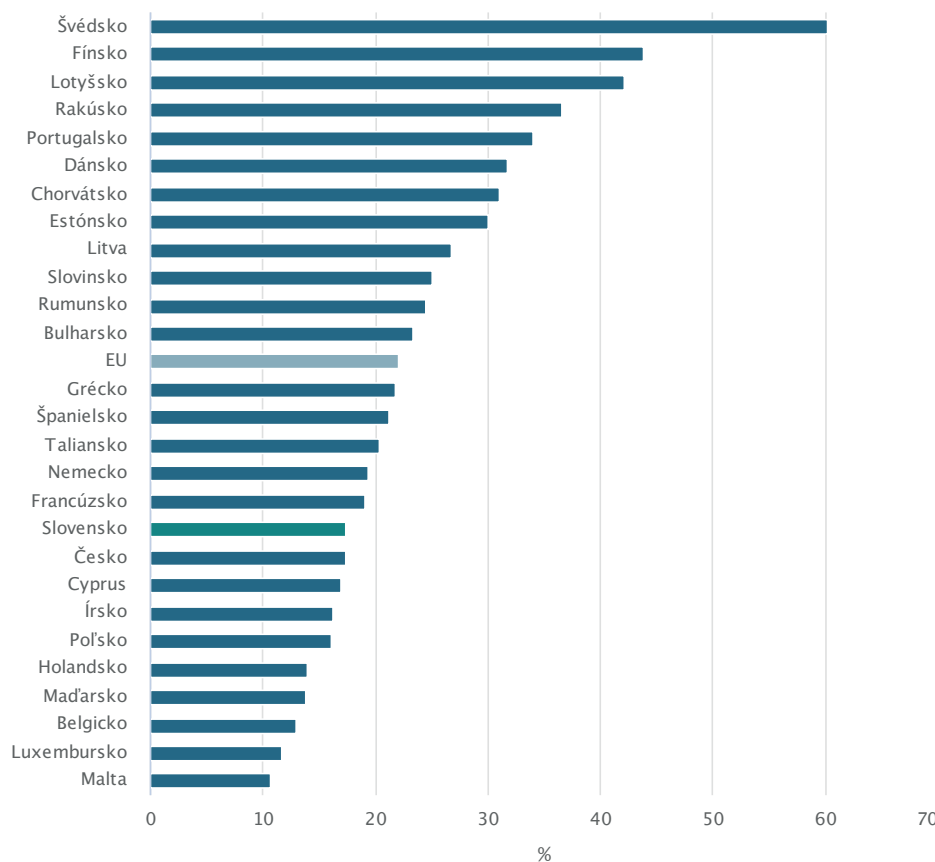

Zdroj: Eurostat

Podiel OZE v ostatných dvoch sledovaných sektoroch vzrástol relatívne menej významne. V roku 2020 pochádzalo **23,1 % vyrobenej elektriny** z OZE (v zmysle definície v čl. 5 ods. 1 písm. a) a čl. 5 ods. 3 smernice 2009/28/ES o podpore využívania energie z OZE). Najviac elektriny bolo vyrobenej

vo vodných elektrárnach, z tohto dôvodu je množstvo elektriny vyrobenej z OZE v SR závislé od vhodných hydrologických podmienok. **Podiel OZE v doprave** dosiahol v roku 2020 úroveň **9,3 %**.

Graf 137 | Medzinárodné porovnanie podielu energie z OZE (2020)

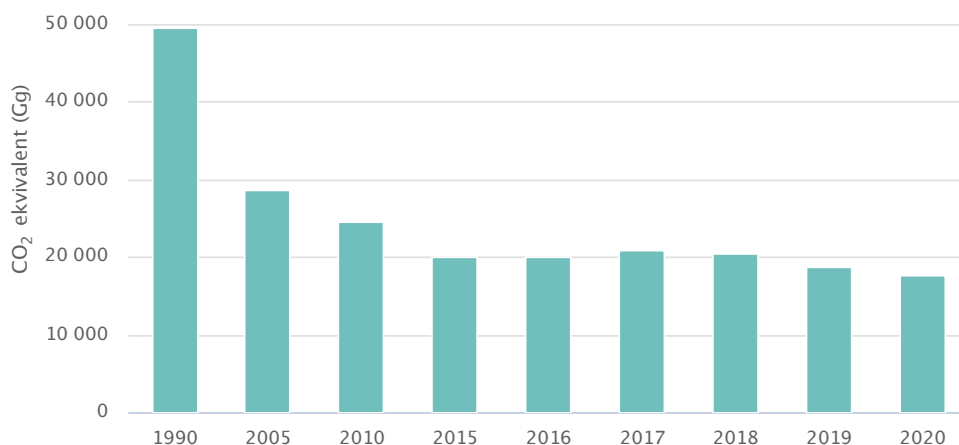
Zdroj: Eurostat

Sektor energetiky, napriek výraznému poklesu emisií skleníkových plynov v porovnaní s východiskovým rokom 1990, **patrí** naďalej **k ich najväčším producentom**. V roku 2020 bolo zo sektora vyprodukovaných 17 539,31 kt CO₂ ekvivalentu emisií skleníkových plynov, čo predstavovalo **47,4 % z celkových emisií vyprodukovaných v SR** (bez započítania emisií zo sektora LULUCF).

Celkovo poklesli emisie skleníkových plynov z energetiky k roku 2020 oproti východiskovému stavu v 1990 o 64,5 % (bez

započítania sektora LULUCF). Výrazný pokles emisií z energetiky je výsledkom celého radu vplyvov a procesov. K rozhodujúcim faktorom patrí zmena palivovej základne v prospech čistých palív a palív s lepšími kvalitatívnymi vlastnosťami, reštrukturalizácia priemyslu, zvyšovanie efektívnosti pri výrobe aj spotrebe energie. Nemalý efekt na tomto klesajúcom trende majú účinné politiky a opatrenia implementované v posledných rokoch. K výraznému poklesu vo veľkej miere prispel tiež medziročný 6,3 % pokles emisií v roku 2020 oproti 2019, ktorý bol spôsobený hlavne pandémiou COVID-19.

Graf 138 | Vývoj emisií skleníkových plynov z energetiky

Poznámka: Emisie stanovené k 15. 4. 2022

Zdroj: SHMÚ

EKONOMICKÉ NÁSTROJE PRE LEPŠIE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

KLÚČOVÉ OTÁZKY A KLÚČOVÉ ZISTENIA

Aký je vývoj nákladov na ochranu životného prostredia?

Národné výdavky na ochranu životného prostredia sú sledované za tri inštitucionálne sektory a za národné hospodárstvo spolu. Za sektor verejnej správy dosiahli v roku 2019 770 mil. eur (46,1 %) za sektor korporácií 630 mil. eur (37,7 %) a za sektor domácností 271 mil. eur (16,2 %). Celkové národné výdavky na ochranu životného prostredia predstavujú 1 671 mil. eur, čo v porovnaní s rokom 2018 predstavuje nárast o 8,8 %

Náklady podnikov a obcí na ochranu životného prostredia majú v medziročných porovnaníach kolísavý trend. Náklady v roku 2021 v porovnaní s rokom 2005 narástli o 60,6 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom narástli o 16,2 %.

Najväčšie percento nákladov podnikov a obcí na ochranu životného prostredia smerovalo do oblasti nakladania s odpadmi (70,9 % v roku 2021) a druhý najvyšší podiel mali náklady v oblasti nakladania s odpadovými vodami (13,8 % v roku 2021).

Aký je v SR podiel daní s environmentálnym aspektom na HDP?

Podiel daní s environmentálnym aspektom na HDP dosiahol v roku 2021 výšku 2,41 %.

NÁRODNÉ VÝDAVKY NA OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Národné výdavky na ochranu životného prostredia v období rokov 2008 – 2019 sú sledované za tri hlavné inštitucionálne sektory a za národné hospodárstvo spolu. Konkrétne je to sektor **verejnej správy** na všetkých úrovniach (orgány verejnej správy na všetkých úrovniach vrátane fondov sociálneho zabezpečenia, miestna samospráva (obecné, mestské a miestne úrady) a inštitúcie, ktoré sú financované plne alebo prevažne zo štátneho rozpočtu, t.j. rozpočtové a príspevkové organizácie), sektor **korporácií** - všetky podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri a tretím sektorom sú **domácnosti** (patria sem domácnosti a tiež fyzické osoby podnikajúce na základe živnostenského zákona a iných právnych predpisov, nezapísané v obchodnom registri).

Celkové výdavky na ochranu životného prostredia dosiahli v roku 2019 sumu **1 671 mil. eur**. V porovnaní s rokom 2008 vzrástli o 33,1 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 8,8 %.

Viac ako dve tretiny výdavkov pochádza zo zdrojov EÚ vrátane spolufinancovania (70 %), z prostriedkov štátneho rozpočtu 18 % a z Environmentálneho fondu je to 10 %, najmä v podobe kapitálových výdavkov.

Tabuľka 058 | Národné výdavky na ochranu životného prostredia (mil. eur)

Rok	Verejná správa	Korporácie	Domácnosti	Spolu
2008	500	510	245	1 255
2010	581	598	379	1 558
2016	553	772	279	1 604
2017	661	645	287	1 593
2018	718	579	239	1 536
2019	770	630	271	1 671

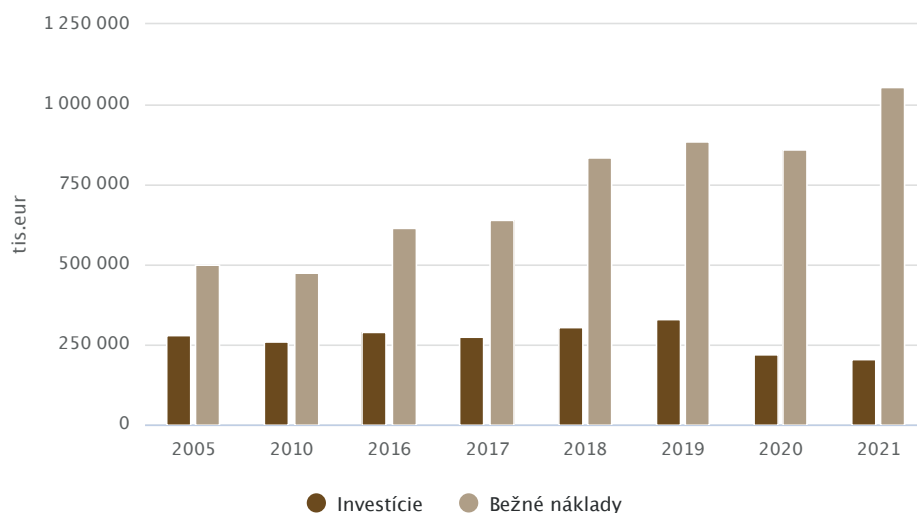
Zdroj: ŠÚ SR

ENVIRONMENTÁLNE NÁKLADY A VÝNOSY ZA PODNIKY A OBCE

Finančné ukazovatele ochrany životného prostredia sú v SR systematicky sledované Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR) za podniky s počtom zamestnancov 20 a viac a za obce. Vyhodnocované sú celkové vynaložené náklady na ochranu životného prostredia (ŽP) zahŕňajúce investície a bežné náklady a výnosy za poskytovanie služieb v súvislosti s ochranou ŽP iným subjektom, z predaja vedľajších alebo odpadových produktov a z predaja environmentálnych výrobkov.

Náklady podnikov a obcí na ochranu ŽP majú kolísavý trend. V roku 2021 dosiahli sumu **1 257 012 tis. eur** (v tom: investície **203 328 tis. eur**, bežné náklady **1 053 684 tis. eur**). V porovnaní s rokom 2005 vzrástli o 60,6 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom stúpli o 16,2 %. Výnosy z ochrany ŽP dosiahli v roku 2021 sumu **1 329 125 tis. eur** a v porovnaní s predchádzajúcim rokom stúpli o 28,8 %.

Graf 139 | Vývoj nákladov podnikov a obcí na ochranu životného prostredia

Zdroj: ŠÚ SR

Náklady na ochranu ŽP **podnikov a obcí** v oblasti **ochrany pôdy a podzemných vôd** v roku 2021 dosiahli **32 402 tis. eur**, v porovnaní s rokom 2005 stúpli o 3,1 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 32,2 %. Náklady na ochra-

nu ŽP v oblasti **nakladania s odpadmi** v roku 2021 dosiahli **891 014 tis. eur** a v porovnaní s rokom 2005 vzrástli o 227,3 %. Náklady v porovnaní s predchádzajúcim rokom stúpli o 24,1 %. Náklady na ochranu ŽP v oblasti **nakladania s odpadový-**

mi vodami v roku 2021 dosiahli **173 623 tis. eur** a v porovnaní s rokom 2005 stúpili o 27,9 %. Náklady v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 10,2 %. Náklady na ochranu ŽP v oblasti **iné** v roku 2021 dosiahli **72 422 tis. eur** a v porovnaní s rokom 2005 klesli o 31,4 %. Náklady v porovnaní s predchádzajúcim rokom stúpili o 41,1 %.

V roku 2021 smeroval najvyšší podiel nákladov na ochranu ŽP do oblasti:

Za podniky a obce spolu

- nakladanie s odpadmi (70,9 %)
- nakladanie s odpadovými vodami (13,8 %)

- iné (5,8 %)

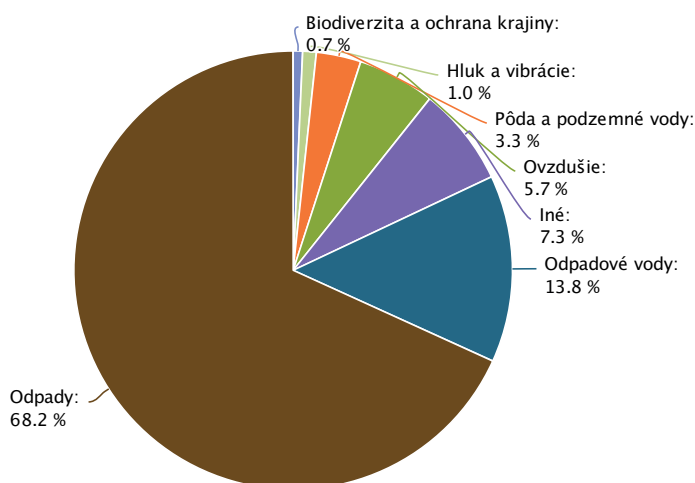
Za podniky

- nakladanie s odpadmi (68,2 %)
- nakladanie s odpadovými vodami (13,8 %)
- iné (7,3 %)

Za obce

- nakladanie s odpadmi (79,2 %),
- nakladania s odpadovými vodami (13,8 %)
- iné (1,3 %)

Graf 140 | Podiel nákladov podnikov na ochranu životného prostredia podľa oblastí

Zdroj: ŠÚ SR

Podiel nákladov podnikov na ochranu ŽP na HDP má v hodnotenom období kolísavý trend. V roku 2005 tvoril podiel 1,3 % HDP a v roku 2021 klesol na 0,96 % HDP. V roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k nárastu podielu o 0,08 percentuálneho bodu.

Podiel nákladov obcí na ochranu ŽP na HDP má v hodnotenom období pomerne stály trend. V roku 2005 tvoril 0,25 % HDP a v roku 2021 stúpil na 0,3 % HDP. V roku 2021 došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k nárastu podielu o 0,01 percentuálneho bodu.

Graf 141 | Vývoj podielu nákladov podnikov a obcí na ochranu ŽP na HDP (%)

Zdroj: ŠÚ SR

FINANCOVANIE V OBLASTI STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Národné zdroje

Environmentálny fond

Environmentálny fond bol zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Hlavným poslaním fondu je poskytovanie finančných prostriedkov žiadateľom vo forme dotácií alebo úverov na podporu projektov v rámci činnosti zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni.

Zdroje fondu definuje § 3 zákona o Environmentálnom fonde. Najvýznamnejšími z nich sú:

- výnosy získané z dražieb kvót a peňažné prostriedky získané z predaja kvót skleníkových plynov alebo znečisťujúcich látok,
- poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd a poplatky za odber podzemnej vody,
- poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých zdrojov znečisťovania a stredných zdrojov znečisťovania,
- príjmy z poplatkov za uloženie odpadov,
- úhrada za uskladňovanie plynov alebo kvapalín v prírodných horninových štruktúrach a v podzemných priestoroch,

- úhrada za vydobyté nerasty,
- úhrada za prieskumné územie,
- pokuty uložené orgánmi štátnej starostlivosti o životné prostredie,
- odvody, penále a pokuty za porušenie finančnej disciplíny,
- sankcie za porušenie zmluvných podmienok,
- splátky návratnej podpory (úver) a splátky úrokov z úverov poskytnutých z fondu, a iné zdroje.

Medzi najvýraznejšie príjmy Environmentálneho fondu z poplatkov v roku 2021 patrili poplatky za obchodovanie s emisnými kvótami vo výške 275 888 555 eur. Najvyššia suma za znečisťovanie ŽP pochádzala z poplatkov za ukladanie odpadov **31 625 248 eur. Pri využívaní prírodných zdrojov pochádzala najvyššia suma z poplatkov za odber podzemných vôd a činila **10 520 702 eur**.**

V roku 2021 najvyšší príjem Environmentálneho fondu z pokút tvorili pokuty za porušenie zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania ŽP **1 064 750 eur**, porušenia zákona o vodách **723 582 eur** a porušenia zákona o odpadoch **552 582 eur**.

Tabuľka 059 | Prehľad o vybraných príjmoch Environmentálneho fondu (2021)

Poplatky	eur
Poplatky za znečisťovanie ovzdušia	7 801 670
Poplatky (úhrady) za vydobyté nerasty	2 116 264
Poplatky za uskladňovanie plynov a kvapalín	323 816
Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd	3 127 874
Poplatky za odber podzemnej vody	10 520 702
Poplatky (úhrady) za prieskumné územia	320 544
Poplatky za uloženie odpadov	31 625 248
Poplatky za obchodovanie s emisnými kvótami	275 888 555
Spolu za poplatky	328 596 799
Pokuty	
Porušenie zákona o vodách	723 582
Porušenie zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách	600
Porušenie zákona o ochrane ovzdušia	253 881
Porušenie zákona o ochrane prírody a krajiny	179 593
Porušenie zákona o rybárstve	11 527
Porušenie zákona o odpadoch	552 582
Porušenie zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania ŽP	1 064 750
Porušenie zákona o používaní genetických technológií a GMO	18 100
Porušenie zákona o environmentálnom označovaní výrobkov	500
Porušenie geologického zákona	1 720
Porušenie zákona o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne žijúcich rastlín (CITES)	13 525
Blokové pokuty	18 885
Penále – vody	45 712
Porušenie zákona o obchodovaní s emisnými kvótami	13 209
Priemyselné havárie	14 500
Iné	4 544
Spolu za pokuty, penále	2 917 210
Spolu za poplatky, pokuty a penále	331 514 009

Zdroj: Environmentálny fond

V roku 2021 bolo Environmentálnym fondom poskytnutých **217 dotácií** v celkovej sume **25 569 107,67 eur**. Najvyššie dotácie smerovali do oblasti ochrany a využívania vôd

15 260 516,93 eur (59,7 %), do oblasti rozvoja odpadového hospodárstva a obehového hospodárstva **6 823 609,52 eur** (26,7 %) a do ochrany ovzdušia **2 996 899,19 eur** (11,7 %).

Tabuľka 060 | Prehľad poskytnutých dotácií z Environmentálneho fondu v roku 2021 (eur)

Oblasť	Podoblasť	Počet dotácií	Poskytnutá podpora v roku 2021
A. Oblasť: Ochrana ovzdušia	A1: Podpora výroby tepla a teplej vody prostredníctvom využívania nízkoemisných zdrojov	8	641 705,98
	A2: Podpora výroby tepla, teplej vody a elektrickej energie prostredníctvom využívania obnoviteľných zdrojov	8	927 231,72
	A3: Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia prostredníctvom adaptačných opatrení, najmä v oblastiach riadenia kvality ovzdušia	11	1 427 961,49
B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd	BK1AP: Rozšírenie alebo intenzifikácia existujúcich čistiarní odpadových vôd	2	200 742,53
	BK2AP: Čistenie odpadových vôd v aglomeráciách od 2 000 do 10 000 ekvivalentných obyvateľov	0	0
	BK3AP: Ochrana vodných zdrojov	0	0
	BK4AP: Čistenie odpadových vôd v ostatných aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov	4	667 005,56
	BK5AP: Rozšírenie alebo rekonštrukcia existujúcej stokovej siete	6	1 313 565,41
	BK1a-BK1c: Rozšírenie alebo intenzifikácia existujúcich čistiarní odpadových vôd	3	373 678,47
	BK2a-BK2c: Čistenie odpadových vôd v aglomeráciách od 2 000 do 10 000 ekvivalentných obyvateľov	2	700 159,62
	BK3a-BK3c: Ochrana vodných zdrojov	0	0
	BK4a-BK4c: Čistenie odpadových vôd v ostatných aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov	11	3 300 861,55
	BK5a-BK5c: Rozšírenie alebo rekonštrukcia existujúcej stokovej siete	8	1 277 048,85
	BV1AP: Budovanie verejného vodovodu využívajúceho už existujúce vodárenské kapacity	5	937 910,4
	BV2AP: Budovanie verejného vodovodu s využitím malých vodárenských zdrojov	1	171 130
	BV3AP: Rozšírenie alebo rekonštrukcia existujúceho verejného vodovodu	10	1 630 469,83
	BV4AP: Úprava a rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov a s tým spojených zariadení	0	0
	BV1a-BV1c: Budovanie verejného vodovodu využívajúceho už existujúce vodárenské kapacity	8	3 000 303,72
	BV2a-BV2c: Budovanie verejného vodovodu s využitím malých vodárenských zdrojov	5	1 108 495,28
	BV3a-BV3c: Rozšírenie alebo rekonštrukcia existujúceho verejného vodovodu	3	221 534,71

Oblasť	Podoblasť	Počet dotácií	Poskytnutá podpora v roku 2021
B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd	BV4a–BV4c: Úprava a rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov a s tým spojených zariadení	1	94 463,00
	BD1: Odvádzanie vôd z povrchového odtoku	0	0
	BP1: Opatrenia na vodnom toku	1	126 830
	BP2: Opatrenia mimo vodného toku	2	136 318
	BR1: Rybárstvo	0	0
C. Oblasť: Rozvoj odpadového hospodárstva a obehového hospodárstva z pohľadu odpadov	C1: Triedený zber komunálneho odpadu	19	1 152 909
	C2: Predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov	58	3 370 567,32
	C3: Zavedenie a zlepšovanie triedeného zberu v obciach a vybudovanie zberných dvorov a centier opätovného používania	3	106 870
	C4: Triedený zber komunálneho odpadu	13	828 155,6
	C5: Predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov	19	1 225 107,6
	C6: Zavedenie a zlepšovanie triedeného zberu v obciach a vybudovanie zberných dvorov a centier opätovného používania	1	140 000
D. Oblasť: Ochrana prírody a krajiny	D1: Zakladanie prvkov územného systému ekologickej stability (ďalej len „ÚSES“) a zelenej infraštruktúry na základe schválenej dokumentácie ÚSES	0	0
	D2: Ochrana prirodzeného druhového zloženia ekosystémov	1	30 759,87
	D3: Realizácia schválených programov starostlivosti	0	0
	D5: Realizácia opatrení na dosiahnutie alebo udržiavanie priaznivého stavu chránených druhov a biotopov	2	252 946,16
	D6: Realizácie opatrení, ktorých cieľom je naplniť, dosiahnuť a udržať poslanie zoologických záhrad	0	
E. Oblasť: Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета	E1: Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета	2	204 376
F. Oblasť: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia	F1: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia	0	0

Zdroj: Environmentálny fond

V rámci Programu obnovy dediny bolo v roku 2021 prostredníctvom Slovenskej agentúry životného prostredia formou dotácie podporených 189 projektov v sume **899 950,37 eur**.

V rámci Programu ochrany prírody bolo prostredníctvom Štátnej ochrany prírody formou dotácie podporených 34 projektov v sume **147 085,69 eur**.

Operačné programy

Operačný program Kvalita životného prostredia (2014 - 2020)

OP KŽP predstavuje programový dokument SR pre čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu v programovom období 2014 – 2020 v oblasti udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpeču-

júceho ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva.

Tabuľka 061 | Implementácia Operačného programu Kvalita životného prostredia (eur)

Prioritná os	Alokácia		Zazmluvnené projekty k 31.12.2021	Čerpanie k 31.12.2021		Čerpanie v % (Zdroje EÚ)
	Zdroje EÚ	Štátny rozpočet		Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	
PO 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom environmentálnej infraštruktúry	1 535 798 465	154 838 802	1 148 946 967	731 003 481	72 904 504	47,6
PO 2 Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami	188 063 796	32 144 297	132 149 420	44 193 917	7 154 303	23,5
PO 3 Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy	243 896 216	40 171 209	243 573 472	128 665 765	22 719 594	52,8
PO 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	787 772 813	83 245 892	680 345 464	448 552 135	52 308 333	56,9
PO 5 Technická pomoc	77 000 000	15 775 942	70 065 235	62 836 290	12 875 043	81,6

Zdroj: MŽP SR

Program rozvoja vidieka (2014 – 2020)

Program rozvoja vidieka je vo vzťahu k životnému prostrediu zameraný v rámci dvoch oblastí na riešenie obnovy, zachovania a posilnenia ekosystémov, ktoré súvisia s poľno-

hospodárstvom a lesným hospodárstvom a na propagáciu efektívneho využívania zdrojov a podporu prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo.

Tabuľka 062 | Implementácia Programu rozvoja vidieka (eur)

Prioritná os	Alokácia		Zazmluvnené projekty k 31.12.2020	Čerpanie k 31.12.2021		Čerpanie v % (Zdroje EÚ)
	Zdroje EÚ	Štátny rozpočet		Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	
PO 4 Obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov, ktoré súvisia s poľnohospodárstvom	934 220 763	311 406 921	1 031 325 822	660 160 080	220 053 360	70,7
PO 5 Propagácia efektívneho využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v odvetví poľnohospodárstva	25 247 352	8 415 784	8 116 046	715 154	238 384	2,8

Zdroj: MPRV SR

Operačný program Rybné hospodárstvo (2014 – 2020)

Z operačného programu Rybné hospodárstvo sa financuje v rámci ochrany životného prostredia podpora akvakultúry, ktorá je environmentálne udržateľná, efektívne využíva

zdroje, je inovačná, konkurencieschopná a založená na znalostiach.

Tabuľka 063 | Implementácia operačného programu Rybné hospodárstvo (eur)

Prioritná os	Alokácia		Zazmluvnené projekty k 31.12.2021		Čerpanie k 31.12.2021		Čerpanie v % (Zdroje EÚ)
	Zdroje EÚ	Štátny rozpočet			Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	
PO 2-Podpora akvakultúry, ktorá je environmentálne udržateľná, efektívne využíva zdroje, je inovačná, konkurencieschopná a založená na znalostiach	5 611 186	1 870 397	1 431 577	477 192	823 102	274 367	14,7

Zdroj: ÚPVII

Integrovaný regionálny operačný program (2014 – 2020) (IROP)

Jednou z priorit IROP, ktorá súvisí s ochranou životného prostredia je bezpečná a ekologická doprava v regiónoch zameraná na nízkouhlíkové dopravné systémy alebo rozvoj

mestskej mobility formou podpory cyklodopravy. Ďalšou súvisiacou prioritou je priorita zameraná na zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie.

Tabuľka 064 | Implementácia programu Integrovaný regionálny operačný program (eur)

Prioritná os	Alokácia		Zazmluvnené projekty k 31.12.2021		Čerpanie k 31.12.2021		Čerpanie v % (Zdroje EÚ)
	Zdroje EÚ	Štátny rozpočet			Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	
PO 1-Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch	424 710 508	65 820 078	414 482 670	61 119 742	154 403 921	25 731 979	36,36
PO 4-Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie	296 028 221	56 106 325	274 741 851	53 995 393	196 813 525	43 566 254	66,48

Zdroj: MPRV SR

Programy medziregionálnej spolupráce

Interreg Europe (2014 – 2020)

Program medziregionálnej spolupráce nadväzuje na pozitívne skúsenosti získané v rámci Iniciatívy Spoločenstva INTERREG IIIC na Slovensku. S cieľom čo najlepšie využiť finančné prostriedky boli vybrané štyri témy, ktoré sa

v dvoch prípadoch venujú ochrane životného prostredia. Témy sú zamerané na nízkouhlíkové hospodárstvo a efektívne využívanie zdrojov.

Tabuľka 065 | Implementácia programu Interreg Europe (eur)

Prioritná os		Alokácia		Zazmluvnené projekty počet/(eur)	Čerpanie k 31.12.2021		Čerpanie v % (Zdroje EÚ)
		Zdroje EÚ	Štátny rozpočet		Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	
PO 3-Nízkouhlíkové hospodárstvo	3.1 Zlepšiť implementáciu politik a programov regionálneho rozvoja, najmä programov zameraných na investovanie do rastu a zamestnanosti a, pokiaľ je to relevantné, programov EÚS zaoberajúcich sa prechodom na nízkouhlíkové hospodárstvo.	823 308,3	145 289,7	6/968 598	561 540,03	99 095,46	68,6

Prioritná os		Alokácia		Zazmluvnené projekty počet/(eur)	Čerpanie k 31.12.2021		Čerpanie v % (Zdroje EÚ)
		Zdroje EÚ	Štátny rozpočet		Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	
PO 4-Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov	4.1 Zlepšiť implementáciu politík a programov regionálneho rozvoja, najmä programov zameraných na investovanie do rastu a zamestnanosti a, pokiaľ je to relevantné, programov EÚS v oblasti ochrany a rozvoja prírodného a kultúrneho dedičstva	618 856,1	109 209,9	4/728 066	393 790,61	69 492,58	63,6
	4.2 Zlepšiť implementáciu politík a programov regionálneho rozvoja, najmä programov zameraných na investovanie do rastu a zamestnanosti a, pokiaľ je to relevantné, programov EÚS zameraných na zvyšovanie efektívnosti využívania zdrojov, zelený rast a ekoinovácie a riadenie environmentálneho správania.	205 290,3	36 227,7	1/241 518	163 889,76	28 921,76	79,8

Zdroj: MH SR

Programy EÚ

Horizont 2020

Zameriava sa na tri hlavné oblasti - Excelentnú vedu, Vedúce postavenie priemyslu a Spoločenské výzvy. V rámci oblasti Spoločenské výzvy bolo identifikovaných sedem oblastí,

kde cieľené investície do výskumu a inovácií môžu byť pre občanov prínosom. Vo vzťahu k životnému prostrediu sú relevantné štyri oblasti.

Tabuľka 066 | Implementácia programu Horizont 2020 (eur)

Prioritná oblasť		Počet slovenských účastí k 31.12.2021	Výška schváleného financovania pre slovenských partnerov k 31.12.2021
Spoločenské výzvy	Potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo a lesníctvo, výskum námorných, morských a vnútrozemských vôd a biohospodárstvo	33 schválených projektov (53 SK účastí)	28 131 802
	Bezpečná, čistá a efektívne využívaná energia	49 schválených projektov (63 SK účastí)	7 960 572
	Inteligentná, ekologická a integrovaná doprava	61 schválených projektov (78 účastí)	6 937 111
	Opatrenia v oblasti klímy, životného prostredia, efektívneho využívania zdrojov a suroviny	24 schválených projektov (32 SK účastí)	4 455 675

Zdroj: CVTI SR

LIFE (2014 – 2020)

Program LIFE predstavuje finančný nástroj EÚ na podporu aktivít v oblasti ochrany životného prostredia a klímy, ktorý v rokoch 2014 – 2020 poskytne 3,46 miliardy eur. Program sa člení na 2 podprogramy a v rámci každého na 3 prioritné oblasti.

Viacročný pracovný program 2018 – 2020

Pre obdobie 2018–2020 EK stanovila v dokumente Viacročný pracovný program 2018 – 2020 finančné krytie vo výške **1 657 063 000 eur**, z toho **1 243 817 750 eur** pre podprogram ŽP a **413 245 250 eur** pre podprogram Ochrana klímy. Národné alokácie pre toto obdobie neboli určené.

V roku 2021 Európska komisia uzavrela Grantovú zmluvu s koordinujúcimi príjemcami v rámci 2 slovenských projektov LIFE a v rámci 2 zahraničných projektov LIFE s účasťou subjektov zo SR. Uvedené projekty boli úspešné v poslednej výzve programu vyhlásenej v roku 2020. V decembri 2021 Ministerstvo životného prostredia SR vydalo rozhodnutie o schválení žiadosti o poskytnutie prostriedkov na spolufinancovanie integrovaného projektu LIFE na zlepšenie stavu území sústavy NATURA 2000 v SR vo výške štátneho rozpočtu viac ako 1 mil. eur pre príjemcu MŽP SR, vo výške

2,5 mil. eur pre príjemcu Štátna ochrana prírody SR, vo výške 772 tis. eur pre príjemcu WWF Slovensko, vo výške 549 tis. eur pre príjemcu Národné lesnícke centrum, vo výške 508 tis. eur pre príjemcu DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, vo výške 925 tis. eur pre príjemcu Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., vo výške 194 tis. eur pre príjemcu Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta. Na projekt bude počas 10 rokov implementácie vynaložených 16,6 mil. eur, z toho 9,9 mil. eur zo zdrojov EÚ z programu LIFE.

Hlavným cieľom projektu je implementácia prioritného akčného rámca financovania pre sieť Natura 2000 v SR na roky 2021–2027, v zmysle článku 8 smernice o biotopoch 92/43/EHS. Tento cieľ umožní dosiahnuť cieľ 1 stratégie EÚ v oblasti biodiverzity a všeobecné ciele smerníc EÚ o biotopoch a vtákoch, pokiaľ ide o prínos k zlepšeniu stavu ochrany niektorých konkrétnych a prioritných druhov a typov biotopov, a môže zahŕňať aj širšie činnosti v oblasti zelenej infraštruktúry, ktoré prispievajú k lepšej koherencii siete Natura 2000 v širšom a cezhraničnom kontexte. Projekt bude realizovaný v týchto pilotných oblastiach: rašeliniská severnej a strednej časti Slovenska, Záhorie, Muránska planina, Latorica, Poľana.

Tabuľka 067 | Implementácia programu LIFE (eur)

Schválené projekty LIFE (2014 – 2020)		Počet schválených projektov*	Výška financovania z LIFE**	Spolufinancovanie štátny rozpočet***	Čerpanie štátny rozpočet k 31.12.2021
Podprogram Životné prostredie	ŽP a efektívne využívanie zdrojov	4	1 701 810	335 776	272 312
	Príroda a biodiverzita	17	26 704 602	7 289 979	3 693 090
	Správa a informovanie v oblasti ŽP	2	191 674	0	0
Podprogram Ochrana klímy	Zmierňovanie zmeny klímy	0	0	0	0
	Adaptácia na zmenu klímy	2	2 848 557	798 367	707 631
	Správa a informovanie v oblasti klímy	2	160 241	66 848	53 478

* údaje za schválené projekty LIFE s koordinujúcim príjemcom zo SR, resp. s pridruženým príjemcom zo SR (iné ako integrované projekty)

**výška poskytnutého príspevku zo zdrojov EÚ pre príjemcov zo SR

***výška zazmluvneného príspevku zo štátneho rozpočtu (iné ako integrované projekty)

Poznámka:

V rámci priority Zmierňovanie zmeny klímy v rokoch 2014 - 2020 nebol schválený žiaden LIFE projekt s účasťou subjektov zo SR.

Zdroj: MŽP SR, SEPP

Viacročný pracovný program 2021 – 2024

Pre obdobie 2021–2024 EK stanovila v dokumente Viacročný pracovný program 2021 – 2024 indikatívnu sumu alokácie na granty vo výške 2 357 270 000 eur, z toho 926 690 000 eur pre podprogram Príroda a biodiverzita, 599 290 000 pre program Obehové hospodárstvo a kvalita života, 419 070 000

pre podprogram Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy a 412 220 000 eur pre podprogram Prechod na čistú energiu. Národné alokácie neboli určené.

V roku 2021 Európska komisia vyhlásila prvú výzvu na pred-

kladanie žiadostí o grant LIFE s indikatívnym termínom uzatvárania grantových zmlúv s úspešnými žiadateľmi: júl-august 2022.

V roku 2021 Ministerstvo životného prostredia SR vydalo Mechanizmus čerpania finančných prostriedkov na spolufinancovanie projektov LIFE zo štátneho rozpočtu v programovom období 2021 – 2027."

LIFE (2021-2027)

Dňa 29. apríla 2021 bolo prijaté nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 2021/783, ktorým sa zriaďuje program pre životné prostredie a ochranu klímy LIFE (2021-2027).

Program LIFE je nástrojom EÚ na financovanie opatrení v oblasti životného prostredia a klímy. Alokácia programu LIFE pre roky 2021-2027 predstavuje 5,432 miliardy eur. Program sa člení na 4 podprogramy v rámci 2 oblastí. Štruktúra programu LIFE je nasledovná:

oblasť „Životné prostredie“, ktorá zahŕňa:

1. podprogram „Príroda a biodiverzita“;
 2. podprogram „Obehové hospodárstvo a kvalita života“
- oblasť „Opatrenia v oblasti klímy“, ktorá zahŕňa:
3. podprogram „Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy“;
 4. podprogram „Prechod na čistú energiu“

Ďalšie vybrané finančné mechanizmy

Granty EHP a Nórska

MŽP SR, ako správca programu (SP) Zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy (skrátene názov programu SK-Klíma) sa spolu s donorskými programovými partnermi z Nórska aktívne spolupodieľa na dosiahnutí cieľa programu, ktorým je prispieť k zmiernenej zmene klímy a zníženiu zraniteľnosti voči zmene klímy. Cieľ programu sa naplňa prostredníctvom dvoch programových výstupov. Implementácia programu je podporovaná z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru (FM EHP) a Nórskeho finančného mechanizmu (NFM) do výšky 85%. Štátny rozpočet SR sa na financovaní podieľa 15%.

Rok 2021 sa niesol v znamení začiatku implementácie projektov z výziev ACC01, ACC02 s názvom „Akčné plány na zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy implementované miestnymi orgánmi v mestských územiach“ (ClimaUrban) a ACC03 s názvom „Zvyšovanie povedomia o zmierňovaní a prispôsobovaní sa zmene klímy na školách (ClimaEdu). Záujem o 3 vyššie uvedené výzvy prevýšil alokáciu, v prípade výziev ACC01 a ACC02 dvojnásobne a v prípade výzvy ACC03 päťnásobne. V rámci programu SK-Klíma bolo podporených 6 slovenských miest s počtom obyvateľov nad 15 tisíc a celkovo 28 základných a stredných škôl.

Vďaka zvýšenej alokácii na výzvu ACC02 v priebehu mesiaca máj 2021 sa uzatvorili projektové zmluvy s ďalšími 3 mestami z rezervného zoznamu. V roku 2021 bolo ukončené hodnotenie projektov v rámci výziev na predkladanie žia-

dostí o projekt ACC04 s názvom „Obnova znehodnotených ekosystémov mokradí“ (ClimaLocal) a ACC05 s názvom „Zvyšovanie povedomia o zmierňovaní a prispôsobovaní sa zmene klímy“ (ClimaInfo). Výzva ACC04 (ClimaLocal) bola zameraná na realizáciu opatrení na zníženie úbytku a degradácie mokradí, revitalizáciu mokradí, obnovu ich ekosystémových služieb ako aj na zvyšovanie povedomia verejnosti o význame mokradí v kontexte zmeny klímy, v rámci ktorej bolo prijatých 8 žiadostí o projekt vo výške celkovo 6 186 509 eur, z toho bolo schválených 6 žiadostí o projekt vo výške alokácie výzvy, ktorá predstavuje 4,8 mil. eur. Ďalšia výzva ACC05 (ClimaInfo), bola zverejnená s cieľom podporiť projekty zamerané na zvyšovanie povedomia o zmierňovaní a prispôsobovaní sa zmene klímy realizované so zohľadnením princípov informálneho učenia sa, v rámci ktorej bolo prijatých 36 žiadostí o projekt vo výške celkovo viac ako 11,7 mil. eur. V rámci predmetnej výzvy ACC05 boli schválené 3 žiadosti o projekt v celkovej výške grantu 819 825 eur. V roku 2021 sa začalo s realizáciou celkovo 38 projektov v rámci programu SK-Klíma, ktorého dôležitou súčasťou programu je bilaterálna spolupráca SR s prispievateľskými štátmi Nórskom, Islandom a Lichtenštajnskom, zameraná na posilnenie vzájomných bilaterálnych vzťahov. Vzhľadom na skutočnosť, že v rámci programu boli všetky vyhlásené výzvy uzavreté a disponibilné zdroje alokované, v nasledujúcom období sa bude kláŕť dôraz na úspešnú implementáciu projektov a podporu a posilnenia bilaterálnej spolupráce.

Tabuľka 068 | Implementácia programu Granty EHP a Nórska (eur)

Prioritná os	Programová oblasť	Alokácia*		Štátny rozpočet	Čerpanie k 31. 12. 2021**		
		EHP	Nórsko		EHP	Nórsko	Štátny rozpočet
Životné prostredie, energia, zmena klímy a nízkouhlíkové hospodárstvo	Zmiernená zmena klímy a znížená zraniteľnosť voči zmene klímy	5 000 000	13 216 000	3 214 588	4 274	218 352	43 529
	Bilaterálny fond	50 000	50 000	0	17 880	18 995	N/A***

* Alokácia predstavuje finančné prostriedky vyčlenené z programu pre konkrétnu prioritnú os a programovú oblasť, ktoré sa ďalej rozdeľujú na alokované prostriedky zo zdrojov Finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu, ako aj zo štátneho rozpočtu SR.

** Čerpanie k 31. 12. 2021 - čerpaná finančná čiastka použitá na ukončené projekty (k 31. 12. 2021) a projekty, ktoré prebiehali k 31. 12. 2021 od začiatku programového obdobia.

*** Nedostupné dáta

Zdroj: MŽP SR, SEPP

VYBRANÉ EKONOMICKÉ NÁSTROJE ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY

V podmienkach SR sú ťažiskovou formou ekonomických nástrojov environmentálnej politiky platby/poplatky za znečisťovanie a využívanie prírodných zdrojov. Jednotlivé typy

týchto ekonomických nástrojov sú definované v príslušných právnych predpisoch vrátane spôsobu ich výpočtu a ich prijímateľa.

Environmentálne škodlivé dotácie

Väčšina identifikovaných environmentálne škodlivých dotácií smeruje v súčasnosti v rámci SR do oblastí energetickej a dopravnej politiky. Všetky environmentálne škodlivé dotácie v SR majú byť postupne ukončené do konca roku 2030, ako je uvedené v cieľoch Envirostratégie 2030. Celkové

dotácie na fosilné palivá v SR dosiahli v roku 2019 hodnotu 400 mil. eur, čo predstavuje 0,44 % HDP. SR patrí medzi členské štáty, ktoré v % HDP vyčlenili na dotácie na fosilné palivá viac ako priemer EÚ.

Tabuľka 069 | Vývoj dotácií na fosilné palivá vyjadrené ako podiel na HDP

% HDP	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zemný plyn	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
Uhlie	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002	0,002

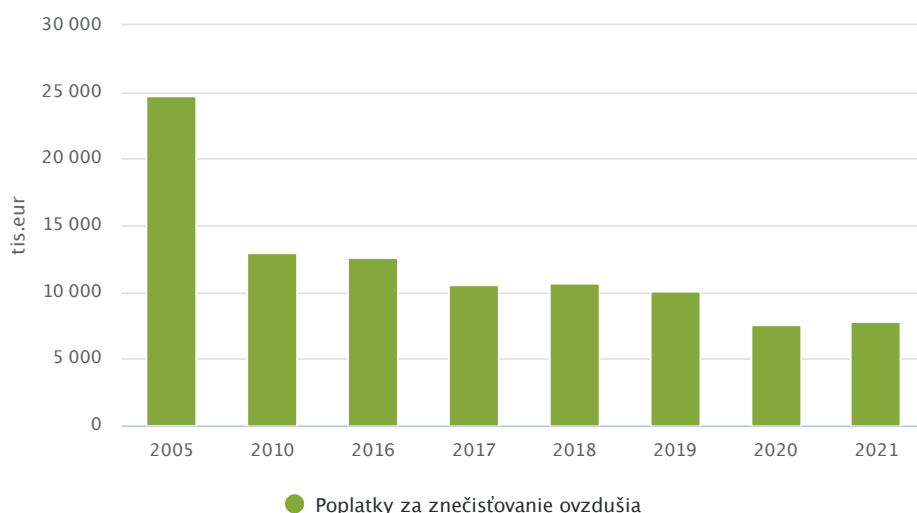
Zdroj: Európska komisia

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov znečistenia sú príjmom Environmentálneho fondu. Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z malých zdrojov sú príjmom rozpočtu obcí.

Poplatky za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov znečistenia majú z dlhodobého hľadiska klesajúci charakter a v roku 2021 dosiahli 7 801,67 tis. eur. Poplatky za znečisťovanie ovzdušia klesli v porovnaní s rokom 2005 o 68,4 % a oproti predchádzajúcemu roku vzrástli o 2,4 %.

Graf 142 | Vývoj poplatkov za znečisťovanie ovzdušia z veľkých a stredných zdrojov

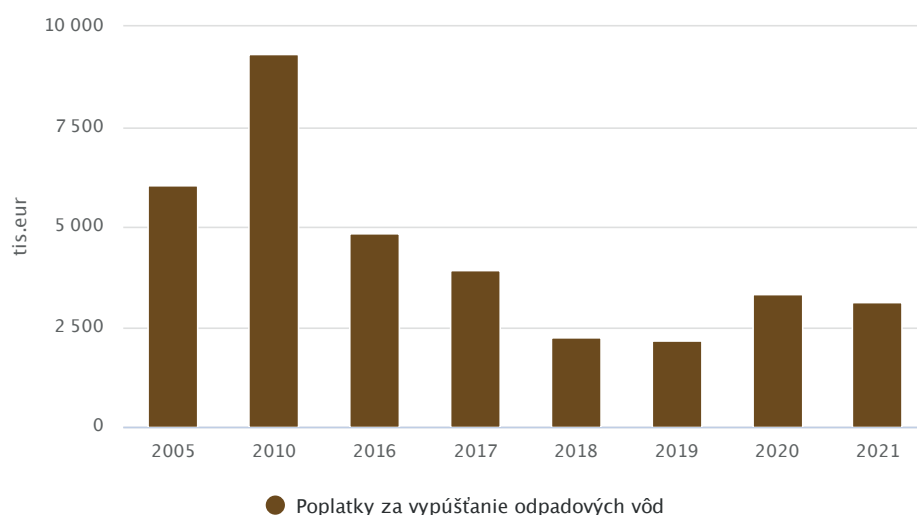
Zdroj: Environmentálny fond

Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd

Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd v roku 2021 dosiahli **3 127,84 tis. eur**. V porovnaní s rokom

2005 klesli o 48,1 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 6 %. Poplatky sú príjmom Environmentálneho fondu.

Graf 143 | Vývoj poplatkov za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd

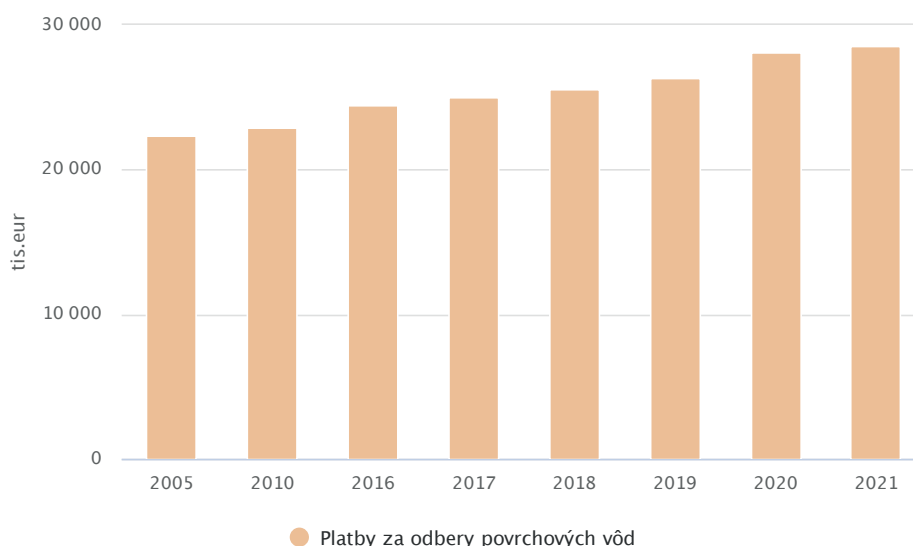
Zdroj: Environmentálny fond

Platby za odbery povrchových vôd z vodných tokov

Platby za odbery povrchových vôd z vodných tokov majú rastúci trend a v roku 2021 dosiahli **28 531 tis. eur**. Platby za odbery povrchových vôd stúpili v porovnaní s rokom

2005 o 27,5 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 1,6 %. Prijemcom platieb je príslušný správca vodného toku.

Graf 144 | Vývoj platieb za odbery povrchových vôd z vodných tokov

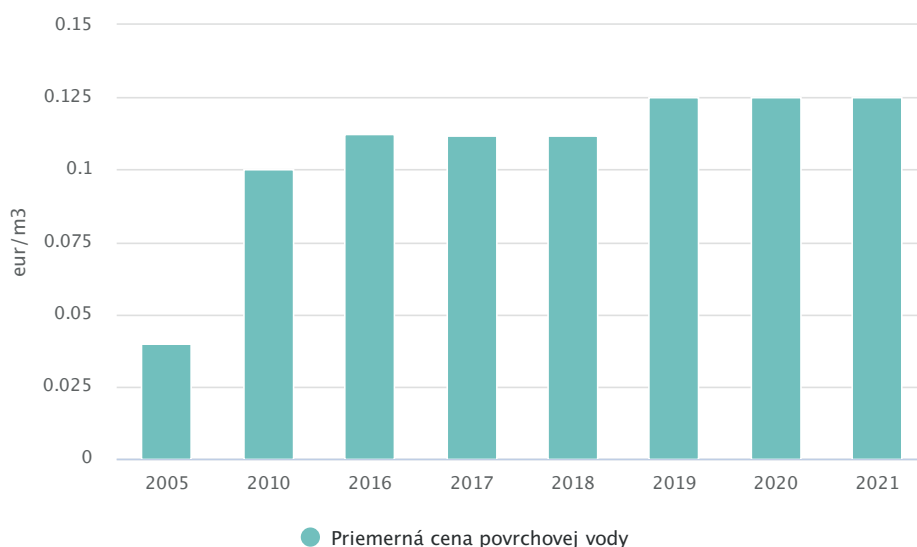

Zdroj: VÚVH

Priemerná cena povrchovej vody

Priemerná cena povrchovej vody mala od roku 2010 mierne rastúci trend a v roku 2021 dosiahla úroveň **0,125 eur/m³**.

Graf 145 | Vývoj priemernej ceny povrchovej vody

Zdroj: VÚVH

Platby za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov

Tieto platby majú kolísavý trend a v roku 2021 dosiahli **29 603 tis. eur**. Oproti roku 2005 vzrástli o 21 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 10,3 %. Príjmom platieb je príslušný správca vodného toku.

Graf 146 | Vývoj platieb za využívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách v správe správcu tokov

Zdroj: SVP

Poplatky za odbery podzemných vôd

Poplatky za odbery podzemných vôd majú mierne kolísavý trend a v roku 2021 dosiahli **10 520,7 tis. eur**. V porovnaní s rokom 2005 klesli o 9,4 % a v porovnaní s predchádzajúcim

rokom vzrástli o 2,4 %. Poplatky sú príjmom Environmentálneho fondu.

Graf 147 | Vývoj poplatkov za odbery podzemných vôd

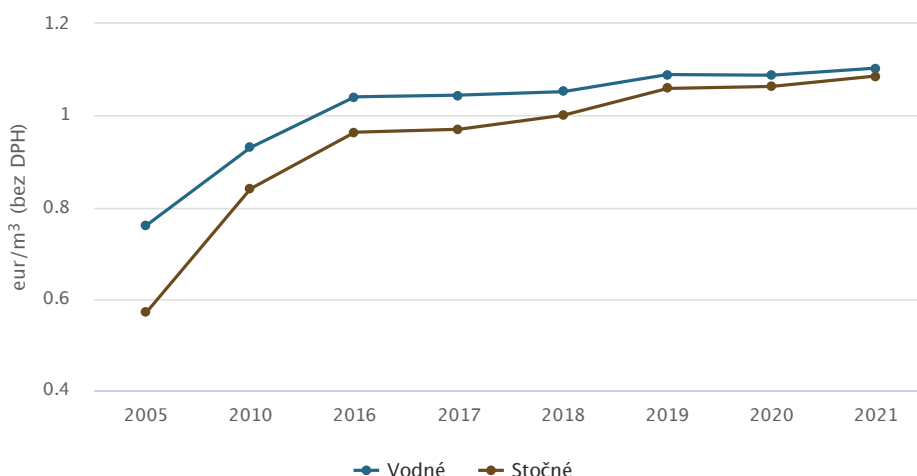
Zdroj: Environmentálny fond

Cena za dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadových vôd

Priemerná cena za dodávku pitnej vody (vodné) verejným vodovodom mala v roku 2021 stúpajúci trend a dosiahla 1,1032 eur za 1 m³ (bez DPH). Priemerná cena v roku 2021 vzrástla v porovnaní s rokom 2005 o **0,3432 eur** za 1 m³ (bez DPH) a v porovnaní s predchádzajúcim rokom o **0,0155 eur** za 1 m³ (bez DPH).

Priemerná cena za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou (stočné) má rastúci trend a v roku 2021 dosiahla 1,086 eur za 1 m³ (bez DPH). Priemerná cena v roku 2021 v porovnaní s rokom 2005 vzrástla o **0,516 eur** za 1 m³ (bez DPH) a v porovnaní s predchádzajúcim rokom o **0,0228 eur** za 1 m³ (bez DPH).

Graf 148 | Vývoj priemernej ceny za výrobu, distribúciu a dodávku pitnej vody verejným vodovodom a za odvedenie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou

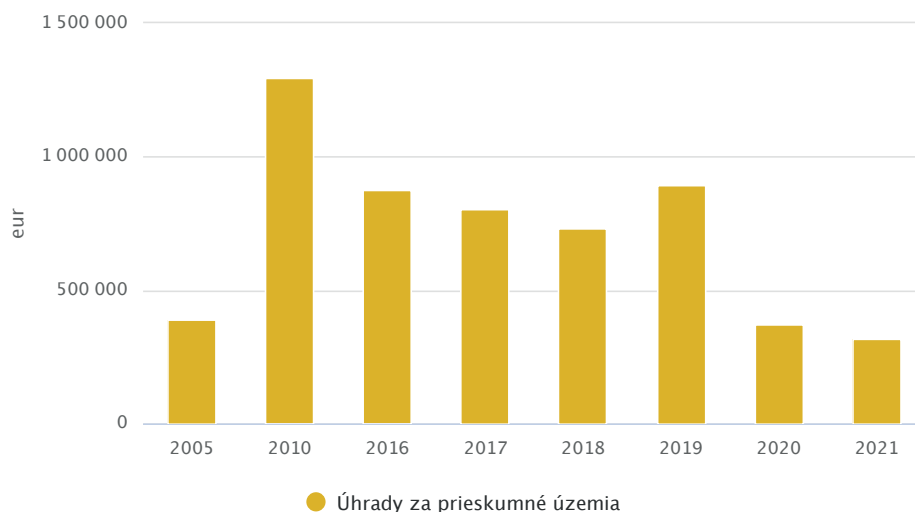
Zdroj: ÚRSO

Úhrady za prieskumné územia

Úhrady za prieskumné územia sa realizujú na základe zákona 569/2007 Z. z. o geologických prácach. Úhrada vo výške 50 % je príjmom Environmentálneho fondu a vo výške 50 % rozpočtom obce, na ktorej území sa nachádza prieskumné územie.

Príjmy Environmentálneho fondu z úhrad za prieskumné územia dosiahli v roku 2021 sumu **320 544 eur**. Príjmy z úhrad za prieskumné územia v roku 2021 klesli v porovnaní s rokom 2005 o 17,4 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 13,2 %.

Graf 149 | Vývoj príjmov Environmentálneho fondu z úhrad za prieskumné územia

Zdroj: Environmentálny fond

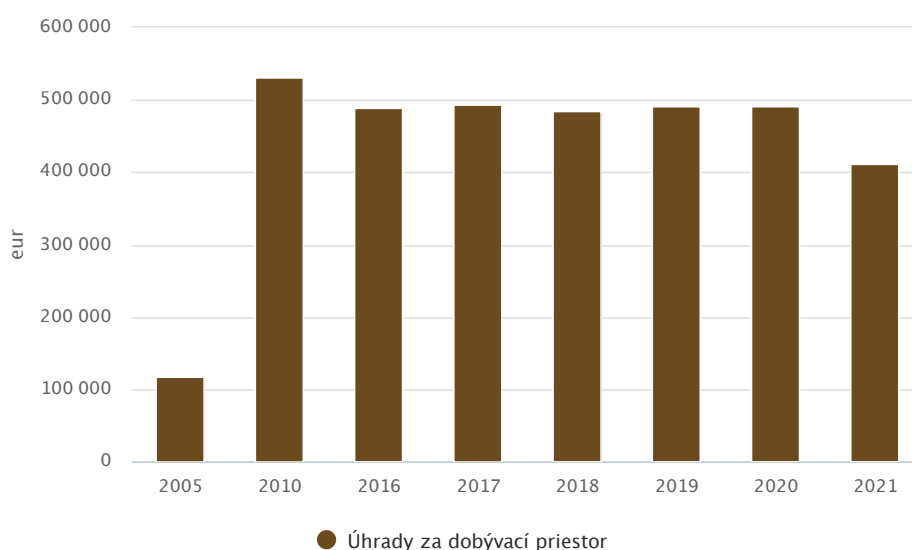
Úhrady za dobývací priestor

Úhrada za dobývací priestor je podľa zákona 44/1988 Z. z. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) vo výške 20 % príjmom štátneho rozpočtu a vo výške 80 % príjmom obce, na ktorej území sa nachádza dobývací priestor. Ak sa dobývací priestor nachádza na územiach viacerých obcí, obvodný banský úrad určí pomerné podiely obcí podľa

veľkosti častí dobývacieho priestoru na ich územiach.

V roku 2021 dosiahla výška úhrad za dobývací priestor sumu **410 941,72 eur**. Úhrady za dobývací priestor v roku 2021 v porovnaní s rokom 2005 vzrástli o 253,4 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesli o 16,6 %.

Graf 150 | Vývoj úhrad za dobývací priestor

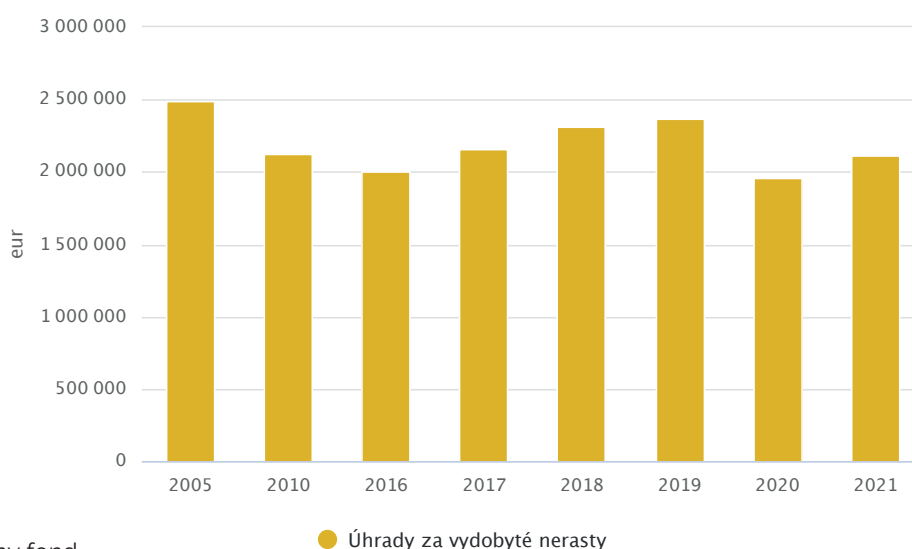
Zdroj: HBÚ

Úhrady za vydobyté nerasty

Úhrady za vydobyté nerasty, ktoré sú príjmom Environmentálneho fondu majú kolísavý trend. V roku 2021 úhrady za vydobyté nerasty dosiahli sumu **2 116 264 eur** a v porov-

naní s rokom 2005 klesli o 15 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom úhrady vzrástli o 8,1 %.

Graf 151 | Vývoj úhrad za vydobyté nerasty

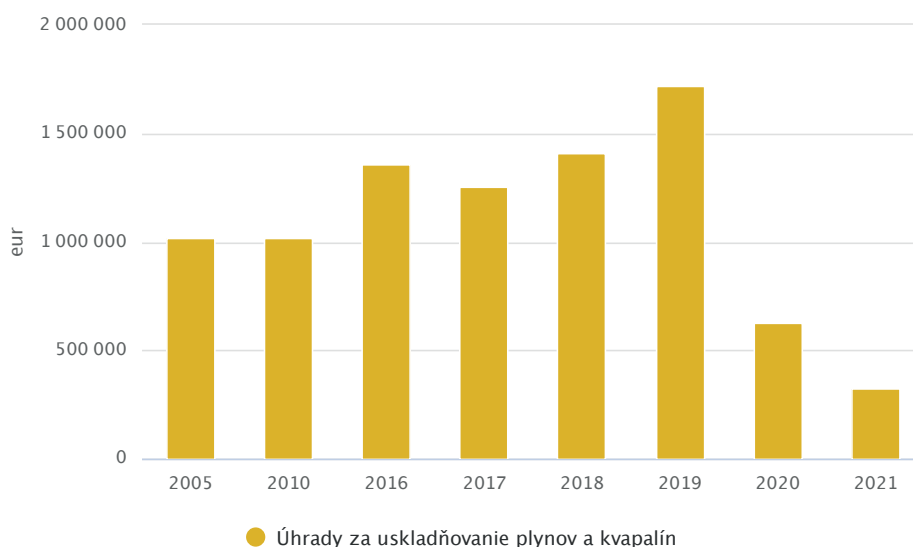
Zdroj: Environmentálny fond

Úhrady za uskladňovanie plynov a kvapalín

Úhrady za uskladňovanie plynov a kvapalín majú kolísavý trend. V roku 2021 výška úhrad za uskladňovanie plynov a kvapalín dosiahla sumu **323 816 eur**. V porovnaní s rokom

2005 klesli úhrady o 68,3 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 48,3 %.

Graf 152 | Vývoj úhrad za uskladňovanie plynov a kvapalín

Zdroj: Environmentálny fond

Odvody za odňatie poľnohospodárskej pôdy a za vyňatie lesných pozemkov

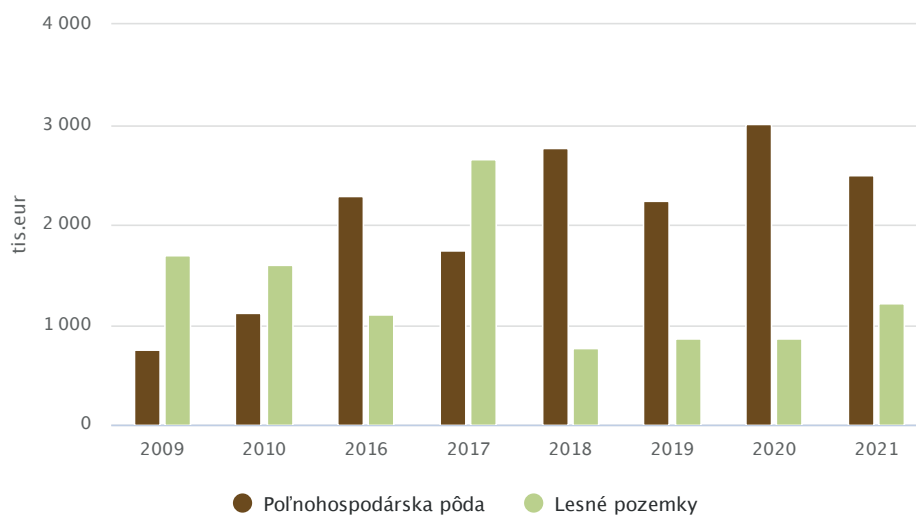
Odvody za odňatie poľnohospodárskej pôdy dosiahli v roku 2021 sumu **2 501 tis. eur** a v porovnaní s rokom 2009 sa zvýšili o 231,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zníženiu odvodov o 16,8 %.

sumu **1 220 tis. eur** a v porovnaní s rokom 2009 klesli o 28,2 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k nárastu odvodov o 41,9 %.

Odvody za vyňatie lesných pozemkov dosiahli v roku 2021

Odvody za odňatie poľnohospodárskej pôdy a za vyňatie lesných pozemkov sú príjmom štátneho rozpočtu.

Graf 153 | Vývoj odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy a za vyňatie lesných pozemkov

Zdroj: MPRV SR

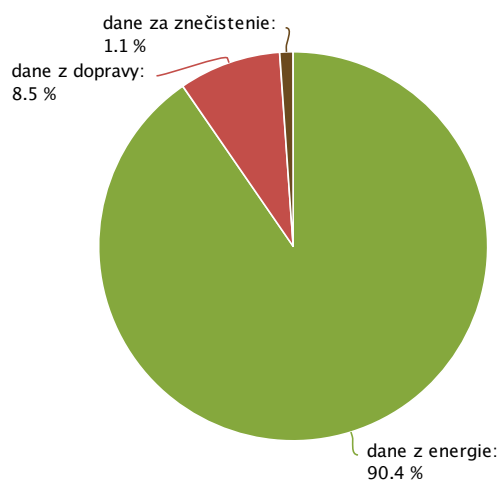
Dane s environmentálnym aspektom

Podľa nariadenia EP a Rady č. 691/2011 o európskych environmentálnych ekonomických účtoch sa dane s environmentálnym aspektom týkajú daní z **energie, dopravy a znečistenia**.

Tabuľka 070 | Dane s environmentálnym aspektom (mil. eur)

Dane s environmentálnym aspektom	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dane z energie	1 228,88	1 773,70	1 897,15	1 941,51	1 984,19	1 965,13	2153,4
daň z minerálnych olejov	1 032,13	1 194,25	1 229,54	1 266,85	1 288,89	1 196,25	1237,04
daň z elektriny	15,54	11,86	11,18	10,95	12,33	11,89	10,02
daň z uhlia	0,74	0,41	0,1	0,35	0,38	0,29	0,26
daň zo zemného plynu	23,51	24,52	25,64	24,05	23,07	23,57	24,7
daň za umiestnenie jadrového zariadenia	3,93	3,83	3,84	3,83	3,83	3,82	3,85
daň z úhrad za uskladňovanie plynov a kvapalín	1,18	0,7	1,22	0,98	1,72	0,63	0,32
emisné kvóty	0	64,73	57,42	63,46	114,14	141,09	241,82
zelená energia	150,49	400,12	489,63	494,61	465,92	518,73	559,15
daň zo spotreby elektrickej energie určená na likvidáciu jadrových zariadení	1,36	73,29	78,58	76,42	73,91	68,88	76,23
Dane z dopravy	153,34	213,51	223,29	232,57	233,09	200,16	203,5
daň z motorových vozidiel - cestná daň	122,04	145,18	149,9	154,89	153,66	130,16	129,53
poplatok za registráciu motorového vozidla	30,52	68,01	73,07	77,35	79,13	69,71	73,69
daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta	0,78	0,31	0,32	0,33	0,3	0,29	0,28
Dane za znečistenie	37,28	32,14	28,59	28,59	28,69	25,91	25,8
poplatky za vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd	22,51	17,13	15,95	15,86	17,11	16,97	17,04
poplatky za znečisťovanie ovzdušia	14,17	14,43	12,08	12,19	11	8,56	8,49
úhrady za dobývací priestor	0,6	0,57	0,56	0,54	0,59	0,38	0,28

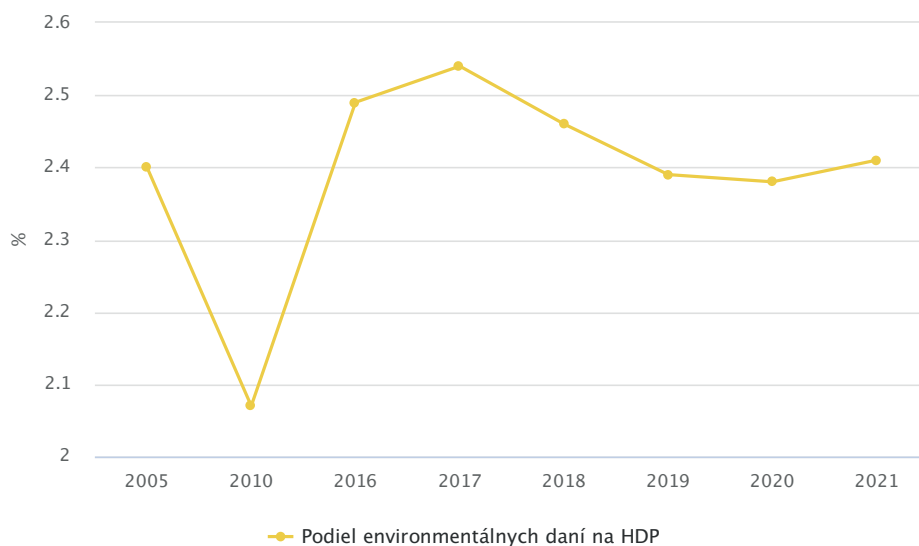
Zdroj: ŠÚ SR

Graf 154 | Podiel jednotlivých skupín daní s environmentálnym aspektom (2021)

Zdroj: ŠÚ SR

Podiel daní s environmentálnym aspektom na HDP SR v období rokov 2005 - 2010 zaznamenal pokles z 2,4 % na 2,07 %. V období rokov 2010 - 2017 sa situácia zmenila a došlo k nárastu o 0,47 %. V poslednom sledovanom roku

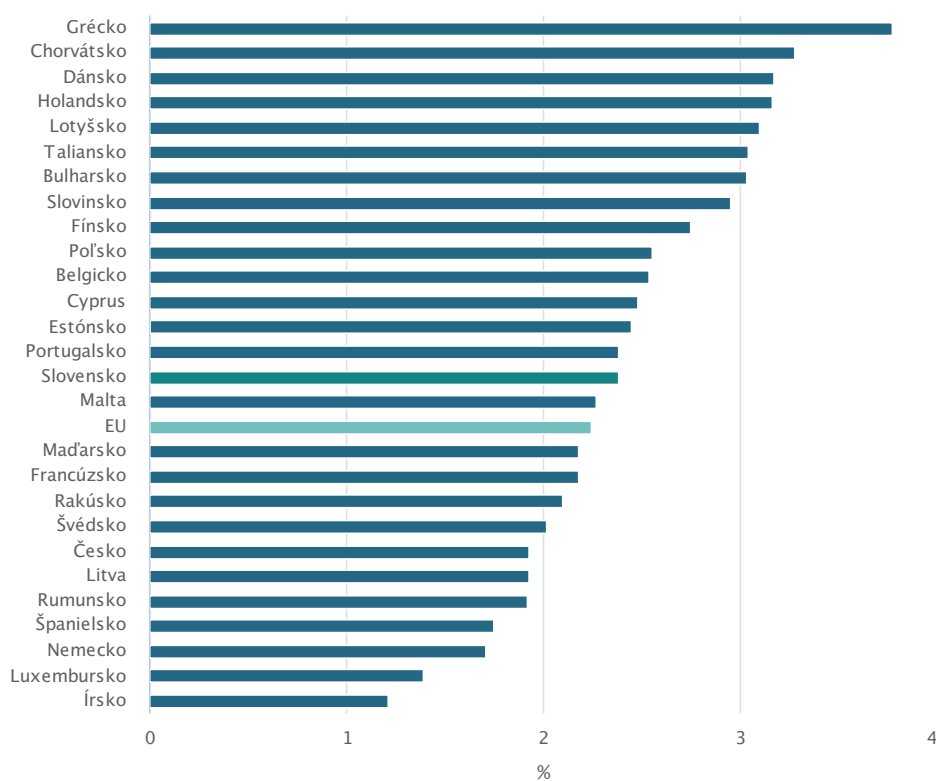
2021 sa podiel daní s environmentálnym aspektom na HDP SR dostal na úroveň 2,41% čo predstavuje nárast o 0,03 percentuálneho bodu oproti predchádzajúcemu roku.

Graf 155 | Vývoj podielu daní s environmentálnym aspektom na HDP

Zdroj: ŠÚ SR

Slovenská republika patrí medzi krajiny EÚ s **podielom daní s environmentálnym aspektom na HDP zhruba na úrovni priemeru dosiahnutého v EÚ.**

Graf 156 | Medzinárodné porovnanie podielu daní s environmentálnym aspektom na HDP

Poznámka: Porovnanie za rok 2020

Zdroj: Eurostat

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA A VZDELÁVANIE V KAŽDOM VEKU

STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Politika pre oblasť environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu (EVVO) sa v Slovenskej republike odvíja od viacerých strategických dokumentov prijatých na národnej aj medzinárodnej úrovni. Najkomplexnejším medzinárodným dokumentom je **Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj (Agenda 2030)** schválená valným zhromaždením OSN.

Téma environmentálnej výchovy a vzdelávania v každom veku je zastrešená v **Stratégii environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)**. Nastavuje ciele a úlohy pre zefektívnenie systému formálnej aj neformálnej environmentálnej výchovy, ako aj vzdelávania a osvetu pre udržateľný rozvoj. Prioritným cieľom je vedenie obyvateľstva k zodpovednej spotrebe a ochrane

prírody, ako aj zlepšovanie environmentálneho povedomia prostredníctvom kultúrneho a prírodného dedičstva a cestovného ruchu.

Dôležitým východiskovým dokumentom naďalej zostáva aj **Rezortná koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu do roku 2025 (RK EVVO)**, ktorej hlavným cieľom je vytvorenie uceleného systému environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v rezorte životného prostredia. Naplnenie hlavného cieľa RK EVVO je realizované prostredníctvom piatich čiastkových cieľov, ich opatrení a aktivít, ktoré majú viesť identifikované cieľové skupiny ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi človekom a starostlivosťou o životné prostredie.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA VO FORMÁLNO M VZDELÁVANÍ

Formálna environmentálna výchova sa v SR sústreďuje v zariadeniach školského typu a je koordinovaná Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR). Od roku 2015 je súčasťou cieľov, výkonových i obsahových štandardov inovovaného štátneho vzdelávacieho programu (IŠVP), v ktorom je v príslušných stupňoch (od predprimárneho vzdelávania – ISCED 0 až po vyššie sekundárne vzdelávanie – ISCED 3) definovaná ako prierezová téma spadajúca pod príslušné vzdelávacie oblasti. Na základe IŠVP je možné environmentálnu výchovu realizovať ako súčasť učebného obsahu vyučovacích predmetov, prostredníctvom samostatných projektov, seminárov, vyučovacích blokov alebo formou samostatného vyučovacieho predmetu z rámca voliteľných hodín.

V roku 2021 MŠVVaŠ SR začalo s prácami na kurikulárnej reforme základného vzdelávania, ktorá sa dotkne aj oblasti environmentálnej výchovy. Témy súvisiace s environmentálnou výchovou tak budú povinnou súčasťou vzdelávania. Environmentálne témy budú zahrnuté vo vzdelávacích oblastiach Človek a spoločnosť a Človek a príroda, teda presnejšie predmetov geografia, občianska náuka, chémia a biológia.

MŠVVaŠ SR taktiež zabezpečuje podporu environmentálnej výchovy pomocou rozvojového projektu Enviroprojekt zameraného na financovanie školských, regionálnych alebo národných projektov environmentálnej výchovy na základných a stredných školách. V roku 2021 sa o podporu

z Enviroprojektu uchádzalo 396 projektov s požiadavkou 749 204 € na ich realizáciu. Z podaných projektov Medzirezortná komisia pre výber, hodnotenie a finančnú podporu environmentálnych projektov MŠVVaŠ SR vybrala 27 projektov na pridelenie účelových finančných prostriedkov v celkovej sume 50 000 eur.

Na príprave pracovníkov pre environmentálnu výchovu sa podieľajú viaceré prírodovedecké fakulty slovenských univerzít formou študijných programov učiteľstva v kombinácii. Možnosť študovať učiteľstvo ekológie v kombinácii umožňujú **Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre a Prešovská univerzita v Prešove**. Študijný program učiteľstvo environmentalistiky v kombinácii zas ponúka Prírodovedecká fakulta **Univerzity Komenského v Bratislave**.

V roku 2021 bola vydaná diskusná štúdia s názvom „Čo vás v tej škole učia“, ktorá je spoločnou publikáciou Inštitútu environmentálnej politiky MŽP SR a Inštitútu vzdelávacej politiky MŠVVaŠ SR. Štúdia sa venovala analýze a stavu zavádzania environmentálnej výchovy (EV) ako prierezovej témy do vyučovacieho procesu. Vyplývajú z nej nasledujúce zistenia:

- Pri zavádzaní EV do vyučovacieho procesu chýba medzipredmetový prístup, ktorý je nevyhnutný pre lepšie pochopenie komplexných ekonomických, sociálnych a environmentálnych súvislostí.

- Vláda by mala prijať komplexnú stratégiu, ktorá zaručí skvalitnenie environmentálnej výchovy vo formálnom vzdelávaní.
- Hodnotenie účinnosti vzdelávacej politiky a nastavenie opatrení by sa malo robiť na základe nových dát získaných plošným výskumom.
- Vzdelávací systém sa musí viac zameriavať na vedenie žiakov ku kritickému mysleniu a analýze zložitých problémov.

- Zásadné zmeny musia nastať aj vo vysokoškolskej príprave budúcich učiteľov, nutné je aj rozšírenie možnosti ďalšieho vzdelávania, ako aj motivačné prostredie pre koordinátorov environmentálnej výchovy.

Do realizácie formálnej environmentálnej výchovy negatívne zasiahla pandémia ochorenia COVID-19, ktorá v roku 2021 opäť obmedzila výchovno-vzdelávací proces.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA V NEFORMÁLNO M VZDELÁVANÍ

Neformálna environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета (EVVO) v SR je realizovaná štátnymi aj mimovládnymi organizáciami.

Pracovná skupina pre vytvorenie funkčného systému EVVO v SR, koordinovaná SAŽP a pozostávajúca zo zástupcov štátnych, neziskových organizácií a samospráv, pokračovala v roku 2021 na tvorbe **systému certifikácie pre poskytovateľov EVVO v SR**. Konkrétne, zadefinovala vstupné podmienky a kritériá kvality pre oblasti: Riadenie, Pracovníci EVVO, Ponuka EVVO, Prevádzka organizácie.

V rámci uvedenej pracovnej skupiny pokračovali aj práce na internetovom portáli environmentálnej výchovy – **EWOBX** (www.ewobox.sk). Boli vytvorené nové filtračné nástroje pre lepšiu orientáciu užívateľov v obsahu portálu, zabezpečovala sa propagácia a rozširovanie užívateľskej základne portálu.

V SR pôsobí viacero mimovládnych organizácií ktoré sa špecializujú na environmentálnu výchovu. Niektoré organizácie s týmto zameraním zastrešuje **združenie Špirála** – celoštátna sieť organizácií venujúca sa environmentálnej výchove a vzdelávaniu. Podmienkou členstva je poskytovanie výučbových programov s environmentálnou tematikou a splňanie Kritérií environmentálneho výučbového programu. Členmi tohto združenia sú napríklad CEA – Centrum environmentálnych aktivít, Centrum environmentálnej a etickej výchovy ŽIVICA, DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, SOSNA – Centrum trvalo udržateľných alternatív atď.

Na neformálnej EVVO sa významne podieľali aj **rezortné organizácie MŽP SR**, a to v súlade s Envirostratégiou 2030 a Rezortnou koncepciou environmentálnej výchovy, vzdelávania (RK EVVO) a osvety do roku 2025. Jedným z cieľov RK EVVO je realizovanie a ďalší rozvoj existujúcich úspešných aktivít zameraných na EVVO. V roku 2021 sa tak opäť aktivity

realizovali v obmedzenej miere vzhľadom na situáciu so šírením ochorenia COVID-19 a z toho vyplývajúcich obmedzení. Rezortné organizácie MŽP SR sa snažili adaptovať na danú situáciu využívaním rôznych interaktívnych metód. V rámci svojich výchovno-vzdelávacích aktivít realizovali napríklad akcie a podujatia pri príležitosti významných environmentálnych dní, on-line besedy pre všetky kategórie škôl, výstavy, odborné konferencie a semináre pre rôzne cieľové skupiny. V neposlednom rade sa rezortné organizácie MŽP SR venovali edičnej, publikačnej a propagačnej činnosti, vydávaniu rôznych typov informačných, vzdelávacích a propagačných materiálov vo forme letákov, plagátov, zborníkov, periodík, odbornopopulárnych publikácií, metodických príručiek, filmov a interaktívnych CD nosičov určených rôznym cieľovým skupinám.

Medzi významné podujatia šíriace osvetu v oblasti ochrany životného prostredia patrí tiež **Európsky týždeň mobility (ETM)**, ktorý v roku 2021 pokračoval svojim 20. ročníkom na tému: „Budme zdraví, cestujme ekologicky“. Súčasťou kampane bola „Národná súťaž o cenu ETM 2021“, do ktorej bolo celkom zaregistrovaných 26 prihlášok. Hodnotené boli celkom tri kategórie: Aktivna samospráva, Efektívne trvalé opatrenie a Aktivna organizácia. Prvenstvo v kategórii Aktivna samospráva získala obec Ivanka pri Dunaji. V kategórii Efektívne trvalé opatrenie sa na prvej priečke umiestnilo mesto Trnava a v kategórii Aktivna organizácia ocenenie získala iniciatíva Ružomberkom bajkom.

Neformálne vzdelávacie aktivity finančne podporuje aj Environmentálny fond. V rámci výzvy E-1: Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета sa prostredníctvom podpory formou dotácie a spolufinancovania zo strany prijemcov dotácie podporili dva projekty zamerané na opravu náučných chodníkov, propagáciu územia Národného parku Muránska planina, na inováciu expozície Baníctva na Slovensku a environmentálne, rozpočtové náklady dosiahli 204 376 eur.